

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

nr 1
januari 1960
pris 1 krona

laga maten på det nya* sättet

*i SM hushållsfolie som gör den godare och saftigare än någonsin. Här ovan t. ex. salt sill och lök stekt i folieklädd stekpanna. Sagolikt gott — råvarans fina arom helt bevarad — ingen sill- eller löksmak i pannan. Steka, koka och baka går lika bra och ger ett underbart läckert resultat i SM hushållsfolie. Läs i Nya Folieboken om alla lätta och roliga recept, tillsammans 210 stycken, av våra mest kända matexperter. Köp Nya Folieboken i närmaste bokhandel, eller livsmedelsaffär, i järnhandeln, bosättningsaffären eller pappershandeln, där Ni också kan få SM hushållsfolie.

Ni kan också rekvirera Nya Folieboken på vidstående kupong.

Till AB Svenska Metallverken
Folieboken
Västerås

Sänd mig omgående ex. av
Nya Folieboken à kr 5:—
mot postförskott

Namn

Adress

Postadress

HJÄLPBEHOVENS MÅNGFALD

Den som kommer i kontakt med handikappade och partiellt arbetsföra; upprop och appeller, gruppnamn och organisationsbildningar, får väl ofta en känsla av organisatorisk förvirring. Behoven och nödsituationerna är många — de som syssla med problemen är för många. Så resonerar nog folk ibland. Nu får man emellertid hålla i minnet, att många aktioner för handikappade hos allmänheten har tillfällighetskaraktär. Ett visst behov kommer så att säga i rampljuset. Ett radioeko, en skildring av en nödsituation eller ett försummat vårdbehov t. ex. via TV-rutan, sätter fart på aktiva krafter, som vill hjälpa, en insamling startar, någon form av organisation av tillfällig eller mera permanent karaktär kommer till stånd. Om denna vilja att hjälpa är naturligtvis ingenting ofördelaktigt att säga. Svenska folket är nog i största allmänhet mycket hjälpsamt, vi har ett väl uppodlat socialt samvete och det bör vi vara glada åt. Men man kan — som inledningsvis antytts — ha sina egna funderingar om den mångfald av hjälpaktioner, som breder ut sig i landet. Naturligtvis är det nyttigt att folk, via de tekniska hjälpmedel, som numera finns, radio, TV, kraftiga tidningsrubriker m. m., får kännedom om medmänniskor, som sitter illa i kläm. Ännu nyttigare är att vårdbehov och nödsituationer avhjälpas — och helst så snart som möjligt. Men en fara ligger kanske dock i att det behövs allt kraftigare och kraftigare sprutor i folkmedvetandet. I kören av behov och hjälpappeller kan det sociala samvetet

nämligen bli alldeles överbelastat — kraftigare medel måste då till för att väcka uppmärksamhet.

En viss tendens i den sistnämnda riktningen finns kanske redan. På en del håll tycker man nog också att våra egna inhemska "små problem", här i det socialt välodlade folkhemmet, inte längre är så mycket att pyssla med. Appellerna går ut över gränserna — till de underutvecklade länderna — där problemen och hjälpbehoven är så oändligt mycket större. Detta betraktelsesätt är i stort sett alldeles riktigt. Ingen som sysslar med sociala frågor, om man vill göra anspråk på att vara vidsynt, förnekar att vi i största allmänhet har det oändligt mycket bättre hos oss än i de länder, där man ännu inte har någon kännedom om s. k. "levnadsstandard", därför att det begreppet existerar helt enkelt inte för det stora flertalet. Därför får man emellertid inte förminska de inhemska problemen till ett minimum. Ett faktum är att vi alltjämt har grupper, som släpar efter, människor med olika handikapp och sjukdomar, sådana som välfärdens solstrålar knappast nått fram till. Ofta ha de under lång tid varit utestängda från arbetets värdeskapande gemenskap.

För den som vill hjälpa en människa, på längre sikt, kan det vara av intresse att stanna inför hjälpbehovens organisationsbildningar. Som inledningsvis betonats, är det svårt för folk i allmänhet att orientera sig i den mångfald av hjälp-

aktioner, som under olika beteckningar pockar på uppmärksamhet. Utan att här på något sätt försöka utkristallisera nödvändigt och mindre nödvändigt, vill vi dock peka på organisationsproblemen på området. Kartan över hjälpbehovens organisationsflora liknar f. n. ett riktigt lapptäcke. Vi har "vita" fläckar, dit organisationerna ännu inte hunnit, vi har tillfälliga gruppbyggnader för vissa ändamål, men på kartan finns också äldre föreningsbildningar, sådana man känner igen sedan åtskilliga år. De lungsjukas riksförbund tillhör den permanenta gruppen och dess strävanden inom lungsjukvården och eftervården är numera välkända och erkända över hela landet. Inom förbundets organisationsfär pågår f. n. en märklig utveckling. Till sanatorier och lungkliniker kommer numera många olika grupper av patienter med långvariga sjukdomar. Då tuberkulosen varit den dominerande sjukdomen har självfallet riksförbundets uppgifter främst kommit att koncentrera sig till den förstnämnda patientgruppen, som fortfarande utgör kärnan i medlemsnumerären. Professor Erik Hedvall, Uppsala, berör på annan plats i detta nummer dessa problem. Han hävdar, att De lungsjukas riksförbund här har en viktig uppgift, att länka in de nya grupperna i förbundsverksamheten. Det är en betydelsefull deklaration från en man i nyckelställning inom lungsjukvården och ett vackert erkännande åt vårt riksförbund. Till den rent organisatoriska frågan skall endast här poängteras, att formellt ger det nuvarande namnet — De lung-

sjukas riksförbund — möjlighet till nyrekrytering av olika grupper inom lungsjukdomarnas område, även om vissa organisatoriska problem i övrigt måste lösas för att skapa en vidgad organisationsram. Utvecklingen i övrigt visar också att man på andra håll måste försöka komma fram till en koncentration i den organisatoriska ramen för att kunna arbeta effektivt och målmedvetet för eftersatta grupper. Professor Hedvalls ord på annan plats i detta nummer är en bra vågbrytare i en utveckling, som i viss mån kan betecknas som organisatorisk förvirring och mångfald i de i och för sig lovvarda ansträngningarna att skapa bättre levnadsvillkor för handikappade människor.

Sixten Hammarberg

Brist på socionomer

Det råder brist på socionomer framhåller Sveriges Socionomers Riksförbund i en skrivelse, som överlämnades vid en uppvaktnings för ecklesiastikminister Ragnar Edenman. Som fackhögskolor bör socialinstituten bättre tillgodose såväl den högre utbildningen som utbildningen av socionomer och behovet av forskning.

Enligt den senaste preliminära arbetsmarknadsprognosen föreligger ett nettotillskottsbehov av 262 socionomer per år under de närmaste tio åren. Det utbildas nu i genomsnitt 200 per år. Från hösten 1960 behövs det minst 330 nyintagningar per år om behovet skall kunna fyllas. Maximikapaciteten vid socialinstituten är för närvarande 280. Dagens arbetsmarknadsläge är bekymmersamt, säger man, då minst hälften av de tjänster som bäst torde bestridas av socionomer upprätthålls av arbetskraft utan någon utbildning vid socialinstitut.

Siffror och tendenser om tbc

Sjunkande dödlighet — största antalet nyupptäckta fall i åldersgrupperna över 20 år

Tuberkulosstatistiken för år 1958 — den senaste sammanställningen av siffermaterial från tbc-vårdanstalter och dispensärer i slutet av 1959 — föreligger nu. En granskning av tabellerna ger många intressanta upplysningar om tendenserna i dagens tuberkulosvård. Om man börjar med dödligheten så visar den fortfarande stark nedgång. För lungtbc har siffran nu sjunkit ned under 500-strecket, dvs. vi hade 1958 för enbart lungtbc en dödlighetssiffra på 489 personer i hela landet mot 557 år 1957. Totalt (alla slag av tbc) är dödlighetssiffran för 1958 511 personer mot 580 1957. Antalet fall med lungtbc kvarstående i centraldispensärregistren utgjorde 50.502 mot 53.260 år 1957. Totalt (alla slag av tbc) var antalet kvarstående fall 61.487 mot 65.031 år 1957. Antalet nyupptäckta fall av lungtbc var 3.075, totalt (alla slag av tbc) 4.651.

Få tuberkulossjuka barn — flera män än kvinnor efter 40-årsåldern

Tabellerna visar att mycket få barn intagits för vård i likhet med vad som varit förhållandet i flera år. I 40-årsåldern har betydligt fler män än kvinnor vårdats för tbc. De nyupptäckta tuberkulosfallens fördelning på ålder och kön visar i övrigt

att största antalet nyupptäckta fall ligger i åldersgrupperna över 20 år. Vi synes alltså här gå mot en förskjutning till högre åldrar — tbc som "ungdomens speciella sjukdom" synes alltså vara ett påstående, som bör tas upp till omprövning.

Vårdtiderna varierar, nya grupper till sanatorierna

Av statistiken framgår vidare att under år 1958 utskrevs sammanlagt (samtliga anstalter) 9.301 personer, av dessa var 5,5 % avlidna, 0,4 % försämrade, 13,5 % oförändrade och övriga 80,6 % förbättrade. Vårdtiderna är i allmänhet något kortare än under de närmast föregående åren. Vårdtidens längd varierar dock i olika sjukvårdsområden. Vid jämförelse med tidigare år har beläggningen på åtskilliga sanatorier minskat på grund av personalbrist. Vid alla sanatorier har en del vårdplatser disponerats för patienter utan tuberkulos sjukdom — andra lungsjukdomar än tuberkulos samt kroniskt sjuka. Ett avsevärt antal sanatorieplatser är obelagda. Att märka är också antalet utläningar, som i år redovisas. Vid landets centraldispensärer stodo år 1958 3.588 icke registrerade utläningar behaftade med tbc under kontroll.

Status RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Ansv. utg.: Einar Hiller
Redaktör: Sixten Hammarberg
Red. och Exp.: Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 och 44 40 40
Postadr.: Box 4149, Sthlm 4
Ägare: De Lungsjukas Riksförbund
Postgironr 95 00 11

Annonsspriser:		Småannonser:	
Omslagets sista sida 500:—	58 mm spaltbredd	65 öre mm
1/2-sida	400:—	1/2-sida	225:—
1/4-sida	125:—	1/8-sida	65:—

Prenumerationspris: Helår 10 kr, halvår 5:50 kr

UR INNEHÅLLET:

Inför 60-talet 6
Arbetsvård i dag 10—11
Fem stora i ett fönster 16—17
Bildkryss 23

OMSLAGSBILD:

"Ragggarbrud" bjuder på kaffe
— se under "aktuellt", sid. 9

Foto: Reportagebild

"De långtidssjuka"

är nu ett växande problem, framhöll generaldirektör Arthur Engel i medicinalstyrelsen vid Svenska sjukhusföreningens höstmöte i Stockholm. Enligt *Dagens Nyheter* framhöll generaldirektören, att "det finns inget vårdområde där behovet stiger så kraftigt: vårdplatsantalet ökar med åtta procent om året, men det räcker inte":

Man måste därför undersöka möjligheterna att differentiera vården av de långtidssjuka, fördela dem mellan institutioner och hem. Hemsjukvården är inte bara mindre personal- och kostnadskrävande, den har också uppenbara fördelar för patienterna som får stanna hemma i sin egen miljö.

Vid sammanträdet diskuterades bl. a. en kartläggning över vårdbehoven för långtidssjuka i Stockholms län, en undersökning, som utgör ett underlag för den framtida planeringen.

"De långtidsarbetslösa"

anmäler sig påtagligt i vår framtida arbetsmarknadspolitik. Frågan förs fram av generaldirektör Bertil Olsson i arbetsmarknadsstyrelsen vid en tjänstemannakonferens, som *Stockholms-Tidningen* refererar. Generaldirektör Olsson gör också en del reflexioner kring den kommande sjustatsmarknaden och dess krav på vår arbetskapacitet:

Vi har i Sverige en åldersdiskriminering. Två tredjedelar av alla långtidsarbetslösa är över 45 år. Varje år kommer nya stora ungdomsgrupper till arbetsmarknaden. Rationaliseringen beräknas spara in två procent av arbetskraften per år.

Den kommande gemensamma marknaden kommer att skapa problem inom några arbetsområden, men arbetstillfällena inom andra. Detta framtingar alltså en större rörlighet och ökad omskolning. Vi måste ha en större rörlighet både geografiskt och yrkesmässigt.

Prognosverksamheten kan aldrig komma så långt att man säkert kan förutsäga

framtidsbehovet av olika yrken. Hälften av USA:s arbetskraft är i dag sysselsatt i produktion av varor som var okända för 25 år sedan.

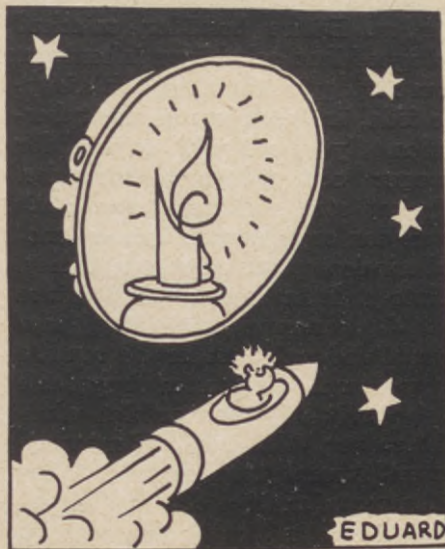
Detta betyder att människorna i allt större utsträckning får anpassa och inställa sig för nya arbetsuppgifter. Det är viktigare än prognosen. Om ytterligare 25 år kan man utgå ifrån att produktionen gäller varor som i dag är okända. Detta är framåtskridandets lag, och den kräver anpassning.

PRESS|eko

"Det är inte naturligt och normalt"

att unga pojkar och flickor driver omkring i stan till midnatt, säger byråföreståndare Lars Söderkvist bl. a. i en artikel i *Svensk Socialvårds Tidning*.

GOTT NYTT ÅR — även på baksidan ...

tycker tecknaren, som vill ha ljus på jord och måne — också där det annars är mörkt

Det är inte sunt att unga flickor på 13—14 år ligger med främmande sjömän ombord på båtarna i hamnen. Det är inte normalt att polisen skall behöva ta hand om 13—14-åriga tjuvar om nätterna. Men det är alldeles i sin ordning att far och mor till varje pris vet var pojken eller flickan håller hus om kvällarna. Det är inte naturligt att var 3:e 11-åring har en cigarrett i mungipan, och det är nära nog abnormt när småpojkar styrker sig med brännvin. Här gäller det bara att hålla i minnet det, som varje far och mor redan vet: barnen bryr sig inte så mycket om vad mamma och pappa säger, men väldigt mycket gör de så som mamma och pappa gör.

Här gäller det att grundlägga goda vanor hos de unga redan i hemmen — receptet har vi hört tidigare — men det tycks bli allt svårare att praktisera. Och under tiden plockar sociologerna fram nya siffror, siffror som borde kunna se bättre ut — om vi tänkte lite mera på "vad pappa och mamma gör".

Astma är en vanlig sjukdom

konstaterar docent Helge Colldahl i en översikt om allergier i tidskriften *Allergia*. Sjukdomen förekommer hos ungefär 1 procent av befolkningen. Siffermässigt sett betyder detta att ca 70.000 människor i Sverige lider av astma. Astma börjar ofta redan i barnåldern och det är alltså viktigt att de astmasjuka barnen tas om hand så fort som möjligt. I vissa fall är det nödvändigt att barnen får komma från föräldrahemmet och bo i särskilda astmahem, där de också kan få skolundervisning. Ett barn med astma bör under alla förhållanden undersökas snarast möjligt för att orsaken till astman om möjligt skall kunna klarläggas.

Svenska nationalföreningen mot tuberkulos och andra folksjukdomar beviljade Göteborgs lungsjukas centralförening 65.000 kr till utrustning för skyddad verksamhet för tuberkulossjuka i Göteborg. Pionjärteatern fick anslag till sin verksamhet vid landets sanatorier och sammanlagt 200.270 kr beviljades åt f. d. sanatoriepatienter till studier och eftervård i olika former.

Lungsjukvård och eftervård inför 60-talet

Vid ett årsskifte är det naturligt att göra ett bokslut. Man ser tillbaka på vad som kunnat uträttas under tidigare år och man planerar för framtiden.

Man kan då icke annat än med glädje och tacksamhet konstatera de framgångar, som redan vunnits i kampen mot tuberkulos. Kreaturstuberkulosen, denna tidigare så svåra infektionskälla för människa, har kunnat utrotas. Den totala dödligheten i tuberkulos har kunnat nedbringas från 10.596 personer (år 1911) till 511 (år 1958). Barnadödligheten i tuberkulos har nästan försvunnit. Dödsfallen i tuberkulos inträffa numera i regel först vid tämligen hög ålder. Även sjukligheten i tuberkulos har minskat avsevärt. År 1944 funnos sålunda 101.702 kända fall av tuberkulos i vårt land, år 1958 61.487. Viktigt är att under samma tid de smittoförande fallen i landet sjunkit från 9.755 till 3.820. Vissa tbc-former — förr så vanliga — ha nu nästan helt försvunnit. Tbc-recidiven ha minskat i antal. Sjunkande mortalitet och morbiditet kunna även förväntas i framtiden.

Till detta goda resultat ha många olika faktorer bidragit, såväl biologiska som sociala och terapeutiska. Längre har man antagit, att ärftlighetsförhållandena haft betydelse härför. Alla ha vi ju i arv en mer eller mindre stark resistens mot tuberkulos. Är denna låg, tager sjukdomen gärna ett akut förlopp, sprider sig snabbt och kan som andra akuta infektionssjukdomar på kort tid föra till döden. Är resistensen åter hög, och tbc likväl utvecklar sig, så antager sjukdomen ett uttalat kroniskt förlopp, varigenom större möjligheter givas för att behandlingen skall medhinnas och bli effektiv. Tuberkulosinfektioner träffa flertalet av oss, de mindre resistenta individerna dö ut, medan de mera resistenta överleva infektionen eller sjukdomen, och ge upphov till ett alltmer ökat antal av tbc-resistenta individer. Genom en på så vis under flera generationer pågående utrensning av de för tuberkulos mindre resistenta personerna har så småningom framgått en mot tuberkulos

För människor med olika lungsjukdomar återstår ännu mycket att göra — vi behöver även De lungsjukas riksförbund, säger professor Erik Hedvall.

Professor Erik Hedvall

kratigt resistent ras. Denna biologiska faktor har säkerligen spelat en väsentlig roll i vårt land. Till det goda resultatet har bidragit den allmänna höjningen av levnadsstandarden. Bättre bostäder, minskad trångboddhet och högre inkomster, som möjliggör tillräcklig och närande föda, äro goda vapen mot tuberkulos. Ty tuberkulos trives, där hunger och trångboddhet råder. Mycket stor roll har naturligtvis även den organiserade kampen mot tuberkulos spelat i Sverige. Och vi måste i detta sammanhang erinra oss den enorma utveckling, som denna undergått under de senaste decennierna. Sanatorier byggdes i snabb takt, till dess antalet vårdplatser var tillräckligt. "Sanatoriekuren" kompletterades med kirurgiska metoder: Nya och alltmer effektiva sådana utarbetades, som nu möjliggöra en individuell behandling av den lungsjuke. Till sist ha vi i den kemo-antibiotiska behand-

lingen fått ett utomordentligt starkt vapen, som satt tydliga spår på såväl mortalitets- som morbiditetskurvan. Samtidigt härmed har dispenserverksamheten vuxit i styrka. Skärmbildsfotografering och BCG-vaccination äro här de moderna vapen, som fått enorm betydelse för den nuvarande goda tbc-situationen.

Medan sålunda de förebyggande åtgärderna och sanatorievården måste betecknas som förnämlig i Sverige, lider alltjämt "eftervården" av vissa svagheter, som man får hoppas kunna ändras till det bättre i framtiden. Myndigheterna ha även insett betydelsen av denna fråga, alldeles särskilt sedan man i en tid av full sysselsättning funnit de partiellt arbetslösa vara en tillgång. Kommittéer ha bearbetat detta område, digra betänkan den ha utgivits och förbättrade förhållanden för de tuberkulösa delvis kunnat genomföras.

På detta område har De Lungsjukas Riksförbund utfört ett mycket gott arbete. Var och en som haft förmånen att följa dess verksamhet alltifrån början kan ej nog understryka detta. Kampen för god eftervård måste föras på det sociala planet. Ett förbund har genom sin styrka lättare att vinna gehör än för saken intresserade läkare. Det är då glädjande att kunna konstatera, att förbundet fört sin kamp med rena vapen, varit sakligt och arbetat helt efter linjer, som måste godtagas av varje lungläkare. Vi läkare böra därför även i fortsättningen stödja förbundets strävanden, som sammanfalla med våra egna.

En viktig fråga är att man tillser, att konvalescenterna även när konjunkturen försämras och arbetslöshet uppkommer, beredas möjlighet till arbete, ej utestänges från sådant. Frågan bör i god tid förberedas. För att komma till rätta med problemet — och även andra frågor — bör Riksförbundet vara starkt. För närvarande har det temporärt något försvagats, eftersom tuberkulosens tillbakagång innebär ett förminskat medlemsantal. Nära till hands ligger då, att förbundet vidgar

sin verksamhet till att omfatta ej blott tbc-patienter utan även andra med *kroniska* lungsjukdomar, vilka redan nu vårdas och i framtiden i ännu högre grad komma att vårdas på våra lungkliniker och sanatorier. En början till en sådan utveckling kan redan förmärkas. Min önskan på nyåret är, att förbundet kan finna en tillfredsställande lösning på denna fråga, varigenom förbättrade förhållanden i samhället kunna skapas för denna större grupp av lungpatienter, vilka därvid även falla under förbundets understödsverksamhet.

Tbc alltjämt en svår sjukdom i många länder - största tillbakagången i Nordeuropa

Antalet dödsfall i tuberkulos har sjunkit betydligt men sjukdomen är fortfarande „allmän, och total tbc-utrotning måste ännu ses som ett fjärran avlägset mål i de flesta trakter av världen. En del stater, framför allt i Nordeuropa, närmar sig dock detta mål, meddelar världshälsoorganisationen WHO.

Tuberkulosläget i världen dryftades i början av oktober av en expertkommitté som inkallats på initiativ av världshälsoorganisationen WHO. Kommittén rekommenderar för de stater, där man ännu har lång väg kvar tills man lyckats utrota tuberkulosen, att som ett första mål söka eliminera sjukdomen som folksjukdom. Detta mål kan man anse sig ha uppnått när en procent eller mindre av befolkningen reagerar positivt på tuberkulinprovet i åldern 14 år.

Kommittén diskuterade även en indisk undersökning, som visar att tuberkulos kan behandlas i hemmet med lika gott resultat som på sanatorium.

Slutligen genomgick kommittén världshälsoorganisationens tuberkulosprogram för den närmaste framtiden. Sedan 1948 har organisationen deltagit i över 100 stora tuberkuloskampanjer som kostat organisationen omkring 10 miljoner dollars.

SJ-skola i Ängelholm för partiellt arbetsföra

Statens järnvägar har tagit sin nya skola i Ängelholm i bruk för omskolning. Det gäller sådana som är anställda i SJ:s tjänst. Det blir en försöksverksamhet på ett par månader. SJ har ett par tusen partiellt arbetsföra anställda och man anser att omskolningen skall göra att deras arbetskapacitet mer effektivt kan utnyttjas.

De lungsjukas förening i Norrköping 50 år

Vy över Norrköping

Att bilda en förening för lungsjuka år 1909 var ett ganska vanskligt företag, men det fanns folk i Norrköping med dylika framtidsperspektiv — 30 år före riksförbundets bildande.

När man går omkring i det moderna Norrköping i dag, ser de mäktiga husfasaderna, fabriker, människorna på gatorna, har man svårt att tänka sig hur svårt det kunde vara att drabbas av tbc år 1909. Men det finns föreningsfolk, och de minns... På de lungsjukas egen föreningsexpedition plockar man fram protokollsböcker, tidningsklipp och diverse andra trycksaker. *Lisa Andersson*, som varit med i föreningen sedan 1916, berättar hur det var i föreningslivet förr.

— Kom medlemmarna villigt till mötena? Jo, det var just vad de gjorde. Var man borta från två möten i följd utan giltig anledning — då blev medlemmen ifråga helt enkelt utesluten ur föreningen. Därmed förlorade man också rätten till den hjälp, som betydde så mycket på den tiden. För kontrollens skull förrättades medlemsupprop vid mötena. Därför hade man mycket välbesökta möten.

Häst och gigg — högsta lotterivinst

Föreningen låg redan vid starten i högsta beredskap för att hålla den värsta nöden borta för medlemmarna. Pionjärerna — Karl Linder och Hugo Malmqvist — sökte skrapa ihop medel så gott det gick. År 1912 var ett märkesår. Då beviljades tillstånd till ett lotteri för behövande medlemmar. Gulnade trycksaker berättar att högsta vinsten i detta första lotteri var

en häst med gigg. En lantbrukare i trakten vann hästen och kärran och rullade glatt iväg hemåt med vinsten.

En förteckning över understöden visar att de ofta utgick i form av matvaror. En person kunde exempelvis för en månad erhålla 75 liter oskummad mjölk, för kr 9:75, mjöl och havregryn för 1:85, charluterivaror för 2:— — alltså en livsmedelsbudget på summa 13:60.

Lisa Andersson

Sanatoriekur med dusch som patentmedicin

En plats på sanatorium var svårt att få omkring 1916, säger *Lisa Andersson*. Man gallrade hårt bland de sökande och hade man turen att få plats gällde det att tåla den i visst avseende ganska hårda sanatoriekuren. En vattenslang med föga tempererat vatten ingick nämligen i behand-

Forts. å sid. 8

Tekniken i de handikappades tjänst

När man talar om bättre livsvillkor för de handikappade grupperna är det inte bara fråga om s. k. sociala åtgärder, "bidrag" som det ofta så generellt låter. En viktig sida av saken är de rent tekniska möjligheterna att kompensera olika handicap. Medicinalstyrelsen har nyligen verkställt en utredning om ortopediska hjälpmedel, proteser, vagnar och andra hjälpmedel för rörelsehindrade. Bättre möjligheter åt de handikappade husmödrarna innefattas också i de förteckningar över tekniska verktyg utredningen redovisar. Senare har även de blindas och hörselskadades organisationer i särskilda yttranden påvisat dessa gruppers behov. Inom hörselvården är det i stor utsträckning fråga om att med hjälp av hörapparater och förstärkare eliminera de svårigheter nedsett hörsel innebär. De blindas för sin dagliga livsföring i behov av teknikens hjälp — i mycket större utsträckning än vad vi i dag har att erbjuda dem. Summerar man i korthet blir resultatet att tekniken och forskningen här har en stor uppgift, bidragsgivningen bör också läggas upp efter enhetligare system så att den som behöver tekniska hjälpmedel på ett smidigt sätt kan få del av de möjligheter som finns.

Genombrott i åldersvallen

heter en skrift som översatts från amerikanska av Tjänstemännens Centralorganisation. Den fint redigerade boken belyser den överåriga arbetskraftens problem. Vår egen situation på arbetsmarknaden — samsättningsåldersvårigheterna för medelålders arbetskraft — återspeglas på ett levande sätt i den amerikanska undersökningen. Här kan man tala om en liten bok, som — trots att den utkom för drygt ett halvår sedan — blir mer och mer aktuell som upplysningsskrift.

Fritidshem för blinda

Almåsa, de blindas nya fritidshem.

Inte mer än ca tre och en halv mil från Stockholm—Västerhaninge heter platsen — ligger blindorganisationernas nya semesterhem Almåsa. Huvudbyggnaden har 14 rum och fullt utbyggd beräknas anläggningen ge plats för 50—60 gäster. En

vacker strandpark och möjligheter till bad finns på området. Man har också planer på att bl. a. under vintersäsongen utnyttja hemmet för kurser för nyblinda. En idrottsanläggning ingår också i framtidsplanerna.

■ DE LUNGSJUKAS...

Forts. fr. sid. 7

lingen, som i övrigt ej bjöd på annat än mat, vila, promenader och barrskogsdoft. Själv tror Lisa Andersson, som tjänat föreningen troget, bl. a. som kassörska under cirka 20 års tid, att den där vattenduschen ett av våra första sanatorier praktiserade inte alls var så tokig som det kanske låter.

Föreningen gick tidigt till angrepp mot trångboddheten, bl. a. genom att skapa särskilda bostäder på rimliga villkor för de lungsjuka. Den sista fastigheten av denna typ tillkom år 1948 med 14 lägenheter. Av vad vi kan förstå är man inte böjd för att gå vidare på denna linje, men föreningens initiativ, att ordna bostad åt tbc-drabbade, är värd all respekt, även om vi i dag ser lite annorlunda på bo-

stadsfrågan och helst vill undvika all s. k. kategoribebyggelse för vissa grupper. I dag, då tbc-vården förfogar över tillräckliga resurser i sanatorieplatser, en mångfald av behandlingsformer och en levnadsstandard, som naturligtvis också påverkat de lungsjukas situation, framstår föreningens insatser på olika områden så mycket starkare, sett mot bakgrunden av en femtioårig tidsrymd. Sedan gäller det framtiden — som ingalunda är så problemfri för dagens generationer av lungsjuka som ett ytligt studium av tbc-statistik ofta gör gällande — men det är strängt taget ett kapitel vi inte ska syssla med här. Vi har med dessa glimtar bara sökt ge en uppfattning om vår äldsta förening i De lungsjukas riksförbund — föreningen som är hela 30 år äldre än riksförbundet!

Raggare visade förståelse för handikappad ungdom

I slutet av förra året knöts en kontakt av det ovanligare slaget mellan ungdomar. Det var "raggarungdom" i Stockholm som ordnat en tillställning för högradigt invaliderade ungdomar i Spånga Folkets hus. Raggarna hämtade sina gäster från hem och inrättningar och skjutade dem sedan hem i sina bilar efter tillställningens slut. TV och tidningar uppmärksammade händelsen och de "tuffa" killarna och deras "brudar" kom för en gångs skull att framstå som riktigt hyggliga och ansvarskännande människor. Den här kvällen blev det inte mycket dans, trots att orkestern "bassade på för fullt". Friska och handikappade ung-

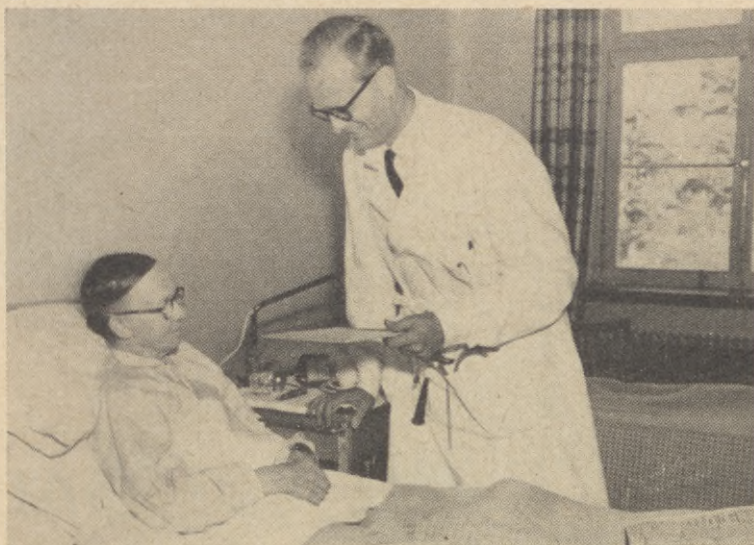
Raggarungdomen bjöd på kaffe med dopp i Spånga Folkets hus. Här ser vi en s. k. "raggarbrud" servera.

domar fick i stället en pratkväll, ta del av varandras bekymmer och fundera över kontrasterna i respektive gruppers livssituation.

Allt ståhejet omkring raggarungdomen och deras eskapader kan för övrigt vara värt en egen mäsas. Tidningsreferaten om busfasonerna får ibland en så hurtfrisk utformning att läsaren nästan får ett in-

Sanatorium numera en anläggning för allmän lungsjukvård

Överläkare Sigurd Backman på rondbesök hos en astmapatient.

Utvecklingen har gjort namnet sanatorium i dess gamla betydelse till ett föråldrat begrepp, sammanfattar överläkare Sigurd Backman i en tidningsintervju. Doktor Backman, som är ordf. i Sveriges Lungläkareförbund, gör dessa reflexioner med utgångspunkt från Sjö-Gunnarsbo sanatorium, där han är chefsläkare, men synpunkterna är allmängiltiga för lungsjukvården i dag. Numera uppgår tbc-fallen på Sjö-Gunnarsbo endast till 1/3-del och tack vare de effektiva behandlingsformer vi numera har förkortat vårdtiderna för denna kategori. Man kan

tryck av att referenterna själva är med på noterna. Så är väl inte menat, men rabaldret kring de tuffa framfarterna ser ut att öka aktiviteten, stimulerar till nya, "tuffa" tag. Om stockholmsraggarnas nya giv kan vända "tuffheten" in i sundare banor är naturligtvis mycket vunnet — inte bara för ungdomen utan också för samhället och ordningsmakten. Vågar vi ställa parollen: "tuffheten" i samhällsnyttans tjänst? Om nu sådana paroller ändå verkar en smula "knasiga" så har vi dock all anledning att uppskatta den goda vilja, som tog sig uttryck i Spånga Folkets hus.

således inte ha sanatorierna enbart för tbc-vård. Den framtida utvecklingen går mot lasaretsanslutning av specialavdelningar för alla slag av lungsjukdomar såsom astma, lunginflammationer, lungtumörer samt akuta och kroniska luftrörskatarrer. På Sjö-Gunnarsbo har man nu bl. a. en avdelning för långvarigt sjuka. Allergi och astma är två sjukdomar som har nära samband med varandra, sjukdomar som kräva lång observationstid att komma tillrätta med. Astma-patienterna är en stor grupp och det har visat sig synnerligen värdefullt att kunna ge dem vård på sanatorierna. Sjö-Gunnarsbo har f. ö. nyligen genomgått en betydande renovering och modernisering, vilket gör sjukvårdsanläggningen bättre lämpad och trivsammare för de nya vårdbehov som anmäler sig.

Lättfattlig social rådgivare

För några år sedan utgav livförsäkringsbolaget Framtiden en utmärkt, lättfattlig och överskådlig broschyr om "Våra sociala förmåner". Nu har en ny upplaga med smärre justeringar kommit. I den finns bl. a. den nya tjänstepensionen med, lättfattligt presenterad liksom innehållet i övrigt. Den lilla trevliga boken för 2 kronor är ett fynd för alla som behöver vägledning i dagens sociala mångfald.

ARBETSVÅRD I DAG

Den nya givnen med "full sysselsättning", även åt de handikappade, har en bra exponent i Uppsala. Landstingets träningsverkstäder startade år 1950 och har redan hunnit en god bit på väg. Arbetsträning och skyddad sysselsättning pågår i två byggnader, en tillbyggnad kommer inom kort. Med tillbyggnaden — cirka 50 platser för svårare handikappade — är verkstadskroppen på tomten vid Stabby Allé uppe i cirka 115 platser. En stor grävmaskin brummar omkring på byggnadsplatsen då vi hälsar på hos föreståndaren Harry Pettersson.

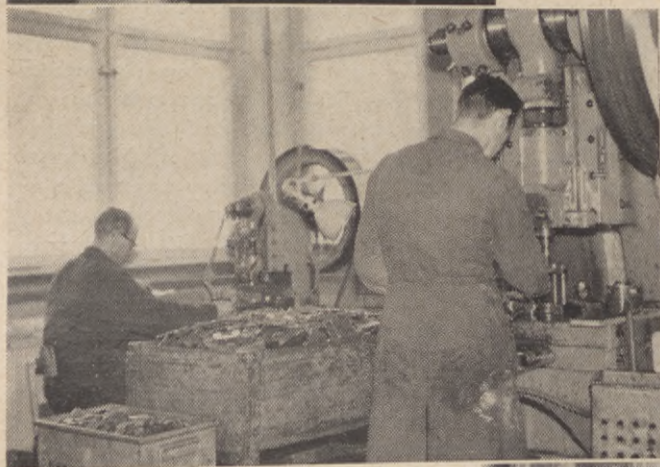
Föreståndare Harry Pettersson visar en plan över bygget för sekreterare Albert Fredin i De lungsjukas riksförbund och ordf. i patientföreningen på Lungkliniken i Uppsala, ingenjör Sven Widegren.

FOTO
UPPSALA BILD

UPPSALA VERKSTÄDER

Det finns även andra anordningar, utöver den anläggning vi här presenterar: Nyman-bolagen har en halvskyddad verkstad med ett 20-tal platser i Uppsala, ett kommunalt kioskföretag, som Uppsala stad driver med ett 25-tal anställda, arbetsvården har även en del arbetsplatser i form av s. k. "utearbeten" och i länet finns vidare bl. a. en skyddad verkstad i Enköping i landstingets regi. Ett viktigt led är bl. a. att ge de kringliggande kommunerna upplysning om dessa nya möjligheter till arbete — det ligger så nära till hands att sätta stämpeln "odugliga" på många sjuka och handikappade.

På "tung a avdelningen": överst en svetsare, i mitten en arbetssal med bl. a. en pressmaskin om ca 40 ton, till höger och längst ned huvudbyggnaden. Verkstäderna vid Stabby Allé sysselsätter både män och kvinnor. En s. k. inskrivningsnämnd, bestående av föreståndare, läkare och representant för arbetsförmedlingen, sköter om intagningen av sökande.

Arbetsträningfallen går i betydande utsträckning vidare till yrkesutbildning; arbetsprövning praktiseras i viss utsträckning. Arbetsträningen omfattar i regel sex månader, de skyddade fallen stannar kvar, men gränserna mellan dessa båda former är ibland svårt att draga. Fyra timmar är lägsta arbetstiden, sju timmar normalt, efter medicinsk bedömning. Ackords- och timlöner utgår med hänsyn till föreliggande omständigheter. I största möjliga utsträckning söker man upprätthålla regeln "normal" arbetsplats.

Pappersmaskinen är "glupsk" och tuggar de tjockaste buntar i vassa bett

På pappersavdelningen: överst arbetssal, i mitten en skärmaskin för papper och närmast får vi ta del av ett effektivt kortregister, patent-sökt i Sverige och åtskilliga andra länder. Kortsystemet, användbart för affärsföretag och föreningar, har blivit ett stort tillverkningsobjekt för verkstäderna.

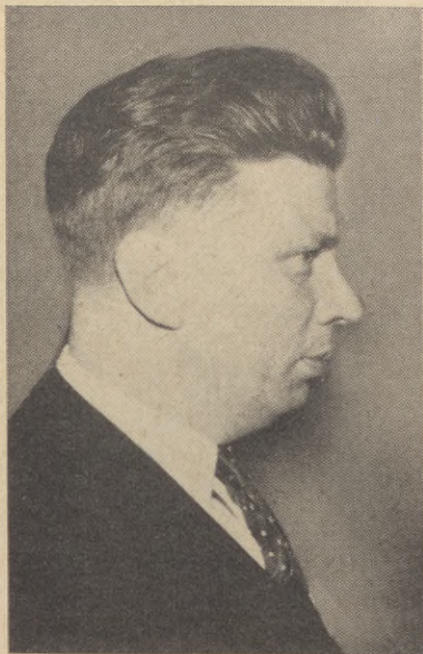

Till vänster pågår knytning av persienner, ett yrke som kräver fingerfärdighet av utövaren. En matsal plus en glad och god matmamma är också en viktig detalj i verkstäderna vid Stabby Allé.

Åldersbarriär vid 40—45 år på arbetsmarknaden

”Åldersvallen” måste genombrytas säger LO-ekonomen Nils Kellgren

Nils Kellgren

Vi står inför en helt ny arbetskraftssituation på den svenska arbetsmarknaden. Man kan likna arbetsförmedlingen vid ett stort lagerhus, där arbetskraften finns i olika kategorier för omskolning osv. Då samhället behöver arbetskraft tar man ur ”hyllorna och facken” i lagret.

Vi har nu på den svenska arbetsmarknaden en klar åldersbarriär vid 40—45 år. Undersökningar har dock också visat att inom gruppen långvarigt arbetslösa är ålderfaktorn oftast kombinerad med något individuellt handikapp.

Stor roll för arbetsgivarnas inställning spelar också kostnaden för pensionsförsäkring av äldre tjänstemän, men genom ATP kan man räkna med att detta försvinner om några år.

Bland de äldre, som ofta kan vara svåra att placera, märks f. d. egna företagare, tjänstemän som ej fyllt måttet utan bort-rationaliserats, arbetare med handikapp — och dessa besvär ökar med åren, kvinnor i serviceyrken, där man har för sig att det endast får förekomma unga och sköna, m. fl.

För dessa krävs en intensifierad arbetsförmedling, som även berättar fakta. Det

är en ofta otrevlig roll, men även negativa fakta måste meddelas.

Man bör gå sakta in i pensionsåldern och i högre grad än nu kan det skapas pensionsavdelningar inom industrien. Alla åldersgränser bör slopas vad det gäller utbildning. Och människor kan omskolas kanske gång på gång — ända upp i pensionsåldern om det skulle behövas.

Man kan tänka sig att arbetsförmedlingarna ger bidrag under en provtjänstgöringstid, att alltså lönerna subventioneras tills man ser att allt går bra.

Men för att olika planer i dessa frågor skall kunna genomföras säger hr Kell-

gren, får man nog tänka sig att avtalen ses över av arbetsmarknadens parter.

Jag vet intet så konservativt som en facklig funktionär, och intet så svårt att ändra på som på avtal.

Men en förutsättning är också forskning. Mer saklig forskning behövs på detta område, som är ytterligt försummat i detta avseende.

Vi står bara i början av en ny utveckling. Det kommer att krävas nya verktyg i händerna på arbetsförmedlarna. De arbetsökande måste bli som kardborrar — de skall kunna fastna överallt.

SÅ HÄR KAN DET SE UT!

UNG DAM
För vår elaffär söker vi biträde, v. 96 30
År 30 över 30 år, med någon vana. AB
EL. AB

KONTORSVAKTMÄSTARE
I åldern 16—18 år erhåller omgående anställning.
Ställningsförmånerna ingår fril.

Yngre Korrespondent
... kontor vid Norrmalm ... anställer ... en skick- ...

Yngre chaufför
med goda rek. o. väl lokaliserad i Stockholm m. omnejd erh. värlösnad anställn. Helst med vana från möbelförre-

Yngre rutinerad maskinskriverska
... allt i ...

HÄNDIG, YNGRE DAM
helst med reall... skolorunderbygg- justeringsarbeten
Yngre biträde
... får plats i snabb- v. 96 30
SÄLVKÖP 94 35 00

YNGRE KONTORSDAM
van vid enklare kassagöromål samt kunnig i maskin- skrivning erhåller bra plats.
ADP... & C.

”Yngre, prima” arbetskraft önskas. Detta plock av annonser är taget i ett och samma exemplar av en huvudstadstidning. Se ”kontorsvaktmästaren”, som skall vara högst 18 år!

arbetsvårdscentrum

i Linköping för 2,5 milj. kronor

I slutet av förra året gjorde Status medarbetare ett snabbesök i Östergötland. Våra gamla geografiska kunskaper säger att landskapet är en gammal stabil jordbruksbygd, en sanning med vissa modifikationer, ty här finns det industri och företagssamhet i många former. Visst lever moderneringen, fattas bara annat här på östgötaslätten, men andra aktiviteter kommer på löpande band. Bilar och flygmaskiner kan man köpa sig — om man har tillräckliga ekonomiska resurser — när man kommer till Linköping och där träffar vi folk med vidsträckta och väl genomtänkta synpunkter på näringsliv, ekonomi och social planering för östgötabygden.

Bredgatan i Linköping — ett gott exempel på byggviljan i Östergötland.

Planering med och för partiellt arbetsföra

Först har vi tillfälle att göra bekantskap med föreningsfolk. Vi ser av en del skyltar på husen att föreningarna har fasta hållpunkter i Linköping — det gäller också de partiellt arbetsföras organisationer. Ingeborg Alm är ordf. i Samarbetskommittén i länet och i den egenskapen hanterar hon ordförandeklubban för fyra grupper; de blinda, vanföra, lungsjuka och döva. Den femte gruppen, som ingår i Rikskommittén, de hörselskadade, är ännu inte med i det lokala samarbetet rent organisatoriskt men kontakter pågår och det är väl bara en tidsfråga med det direkta medlemskapet. Inspektör Lennart Gerestad på arbetsförmedlingens arbetsvårdsavdelning är livligt intresserad av de handikappade gruppernas egen föreningsaktivitet, han deltar i deras möten och utbyter gärna synpunkter med mötesdeltagarna. Till de föreningsaktiva hör bl. a. också en av arbetsledarna på arbetsvårdsinstitutet, Lenart Krohn, som är med i De vanföras riksförbunds lokalförening i länet. — Vad vill vi — vad kan vi? är en fråga, som ofta upprepas, när man diskuterar dagens aktuella arbetsvårdsfrågor. Så blev också fallet, då samarbetskommittén i Östergötland kallat till träff. Vi vill göra någonting för de partiellt arbetsföra, men viljan får inte stanna

på papperet. De partiellt arbetsföra har redan själva visat att *de kan* — de har möjligheter att helt eller delvis bidra till sin försörjning.

Socialvårdens nya konfektionskostym

Om man vill vara bildspråksmässig så kan socialvårdens situation i dag sägas vara ett konfektionsproblem. Den gamla kostymen håller inte snittet längre. Landstingen har snitsat till en aktningssvård sjukvård, men de får inte stanna vid det. Nu anmäler arbetsvården sina behov av effektivare anordningar. Inspektör Gerestad visar oss en noga planlagd kartskiss av det nya träningsinstitut landstinget nu bygger. Man är redan igång på den nya byggplatsen.

En del anordningar från den gamla arbetsträningsverkstaden är redan överflyttade till det nya bygget. Lite splittrat och besvärligt är det väl just nu — men sedan kommer helheten. En regionsplan för länet finns redan upprättad med bl. a. flera skyddade verkstäder för svårt handikappade.

Arbetsvårdscentrum där sockerbruk tidigare dominerat

Det som tidigare sagts om jordbruket som ett traditionellt näringsfång för Östergötland har i viss mån med själva nybygget

att göra. Ett stort f. d. sockerbruk — förlandskapets sockerbeter — har fått släppa till lokaler för olika yrkeskurser för arbetslösa och handikappade. Arbetsvårdens växande behov illustreras av en jättelik grop i jorden, cirka 60 meter lång, där grävmaskinerna redan gröpt bort många kubik jord för nybygget. Här kommer att resa sig en byggnad med ett 90-tal platser för rationell arbetsvård och arbetsträning; ett institut för arbetshindrade och handikappades återföring till arbetslivet. Eftersom yrkesutbildningen redan slagit ned sina bopålar på sockerbrukets tidigare domäner kan man tala om ett verkligt arbetsvårdscentrum — en fredlig vapensmedja för arbetskraftens upprustning. Den nya anläggningen har kostnadsberäknats till 2,5 milj. kronor, vilket visar att man menar allvar med upprustningen. En jordbruksbygd med starkt industriellt inslag ställer stora krav på omställning av arbetskraft; uppkomna arbetshinder, sjukdom, olycksfall och förlitning av människor. Arbetsvården framstår som en allt angelägnare uppgift i samhällsplaneringen.

Schacklösning

Lösningen till K. A. L. Kubbels schackproblem: 1. Dd4 (dragtvång!) 1. —, Ka4. 2. T×a2 matt. Eller 1. —, S×b6, 2. Td3 matt. Slutligen: 1. —, S×d2. 2. Db4 matt. Tre eleganta modellmatt!

Vintern i svensk grafik

En av de stora motivkretsarna inom konsten, både inom musiken, litteraturen och bildkonsten är de fyra årstiderna.

För de första människorna, för grottmänniskorna, var årstidernas växling en av tillvarons primära sidor och man skulle kanske därför vänta att årstiderna var ett mycket vanligt motiv inom den allra tidigaste bildkonsten. Men så förhåller det sig inte. De äldsta bilder man känner till består uteslutande av djurmotiv och har antagligen kommit till i jaktmagiskt syfte. Man har återfunnit dem på skrovliga klippväggar och de daterar sig från den äldsta stenåldern, för omkring 20.000 år sedan.

Inte heller inom den del av bildkonsten som benämns den grafiska konsten infinner sig årstiderna som ett tidigt motivval. Träsnittet är den äldsta grafiska metoden och den kommer från Kina och började användas på 800-talet efter Kristus. Till Europa kom träsnittet först mot slutet av 1300-talet och de bilder som skapades var religiösa motiv, andaktsbilder, heliga bilder att användas i det dagliga livet.

Men nu är årstiderna en av de dominerande motivkretsarna inom grafiken, inom den svart-vita grafiken har i synnerhet vintern fått sin stora plats.

Den moderna svenska grafiken står på ett mycket högt plan, den visar kvalitet både i toppen och på bredden.

Låt oss här dröja litet vid vintern i den svenska grafiken.

Småstadsvintern möter vi i Reinhold Ljunggrens litografi "Åkröken". Konstnären hämtar nästan uteslutande sina motiv från småstaden, dess miljö och människor. Visst lever den gamla småstadsideyllen kvar på sina håll. Särskilt om sommaren, om vintern kan däremot ledan och tristessen till sist smyga omkring.

Trädgård och landskap i snö har Hans Norsbo fångat i sin litografi "I Norsbo", en skildring från konstnärens hembygd i Dalarna. I sin sakligt detaljerade stil är den mycket signifikativ för sin upphovsman. Det är inte svårt att se att Norsbo och Ljunggren har mycket gemensamt. Hans Norsbo avled 1955.

Sven Olof Rosén är en av poeterna i svensk grafik. I en akvatint kallad "Vinter" förmedlar han också en mjuk, snölugdig stämning. Nu har det sannerligen blivit vinter i samhället, riktig vinter.

Svenolov Ehrén arbetar helst med träsnittet. London, Paris, västkusten har bl. a. inspirerat honom. Här har han stannat vid en litet mindre sektor av världen: "Snö på gården"

Reinhold Ljunggren: Åkröken. Litografi.

gården", även detta ett träsnitt. En kraftfull och dekorativ stil utmärker Ehrén.

Sven Ljungberg är en annan av våra stora småstadsskildrare. Det är nog inte felaktigt att kalla honom folklivsskildrare; människorna, folklivet, upptar en större plats i hans motiv än hos Reinhold Ljunggren. Ljungberg arbetar mest med träsnitt och trägravyr och hans "Träd-klippare" är en mycket fin och expressiv exponent för hans konst.

EN STUDIE AV Nils-Eric Björsson

Svenolov Ehrén: Snö på gården. Färgträsnitt.

Hans Norsbo: I Norsbo. Litografi.

Sven Ljunggren: Träd-klippare. Träsnitt (2 stockar) 31,7x46,4 cm.

Sven Olof Rosén: Vinter. Akvatint.

FEM STORA I ETT FÖNSTER

En månatlig bokkrönika kan inskränka sig till att dra ihop fem betydande litterära verk under samma rubrik, böcker, som dagspressen offrat kilometervis med spaltutrymme på. Att så sker betyder ingen nedvärdering. Det är snarare fråga om ett strängt urval ur bokfloden, inget s. k. sjunkgods utan saker som tål att ta upp post festum. Vår bokkrönika vill vidare ge olika smakriktningar tillfälle att hitta sin egen bok, en bok från det område, där var och en har sina litterära jaktmarker. Uppdelningen i fem avsnitt kan diskuteras. Böckerna är inte alls så ensidiga som vår uppspaltning kanske gör gällande, men ingen behöver väl ångra sig om det följer med lite mera än vad rubriken anger. Den som i övrigt orkar med alla fem har naturligtvis gjort en litterär prestation!

Social komedi

Artur Lundkvist är en litterär jätte, en ofantlig bläckfisk, som när ut till alla områden av skrivkonsten. Han skriver analyser om utländsk litteratur och reportage för dagspressen, knåpar ihop ett och annat litteraturhistoriskt arbete på mellantiden, reser i olika länder och världsdelar med jämna mellanrum och hinner dessutom med en flödande egenproduktion i lyrik och prosa. När vilar sig den mannen egentligen? Nåväl, den sista frågan hör strängt taget inte till ämnet, men när Artur Lundkvist låter socialvårdarinnan Elina ta semesteranställning i Hägerskog, under några sommar-månader är det heller inte fråga om några vilsamma veckor. Nutidssamhället Hägerskog är en social idyll i bilar, bensindoft och fridsamma yrkesutövare, men när Arthur Lundkvist gått igenom samhället, inventerat de mänskliga tillgångarna, finns det inte mycket kvar av förträffligheten. Till och med samhällets stabile man, Lind, socialvårdens allt i allo, klockarfar på socialvårdsbyrån, går bort sig i de sexuella träskmarkerna. Då har äntligen de mänskliga tragedierna — eller ska man kalla det komedierna? — nått sin fullbordan; socialassistenten Elina tar fram sin kulspeppenna och summerar: att hon inte

Artur Lundkvist

Irja Browallius

vill kompromissa, inte bli ett offer för "den allmänna sjukdomen". Där kan sättas punkt för "komedi i Hägerskog" och låta läsaren själv ta hand om reflexionerna kring boken.

Barn utom äktenskap

skulle Irja Browallius ha kunnat kalla sin bok. Så heter den nu inte utan bär namnet "Vårbräckning", vilket väl får an-

ses skönlitterärt riktigare, men innehållet rör sig i alla fall om ett barn som landsflickan Sivan Karlsson fått med en gift man i staden. Flickan Birgit får stå som mönster för vad man i barnvårdslagen benämner barn u. ä., dvs. barn utom äktenskap, "oäkta" som man ofta säger på landet. Men det finns också värre benämningar. En dag kommer Birgit hem från skolan och berättar för sin fostermor, att "de andra" kallat henne "horunge". Nu ville förstas Birgit, som är mycket vetgirig, ha en ordentlig förklaring till ordets innebörd. Fostermodern, Sarhild, är en kvinna på både gott och ont, lite hållningslös, slavsigt, inte alltid så noga med sina plikter och sysslor, men hon har en inre kvalitet, en sorts vildvuxen godhet som överskyler mycket av hennes brister. Irja Browallius är en skicklig berättare, hon får ut överraskande mycket ur en vardag, som ofta är grå som en ullstrumpa i slaskig snömodd. Samtidigt har hon ställt ett socialt problem — fosterbarnet — under debatt, även om den skönlitterära friseringen blir lite påfrestande utanpå den gråa vardagsskorpan genom alla de trehundra-tjugutva sidorna.

I lyrisk vända

befinner sig tydligen Stig Sjödin, som väl nu fått ett reningsbad i den smälta av ord, som skär och fräter djupt i läsaren av diktsamlingen "Asparnas tält". Endast en lyriker med höga ambitioner kan orka med en sådan diktsamling. Lyrikern Sjödin har gjort det svårt och plågsamt för sig och är mycket litet besläktad med den mindre kände prosakonstnären Sjödin. I den senare konstarten kan han släppa till en säregen berättarglädje; i lyriken ges inga sådana permissioner, plikt känslan är tydligen så djup att han gripits av en sorts kramp inför uppgiften. Vi ska inte här falla för frestelsen att citera ur diktsamlingen. Den metoden bör man behärska till fulländning, om man vill belysa något med lösryckta tonplattor ur ett så helgjutet klangverk. Till vad sakkunskapen skrivit — och säkerligen menat om Sjödins lyriska förtjänster — ska endast här tilläggas: tag del av denna lyriska ska-

pelse, där orden befriats från det mesta av sitt slagg och griper tag i läsaren med naken skärpa!

I filosofins finrum

bör man kunna tillbringa åtskilliga timmar med Karl Petanders ypperliga studie om Sokrates. Vi har väl lite var hört talas om den till det yttre fula gubben Sokrates, som gick omkring i Athen och pratade med folk — en vishetslärare i fria luften i det klassiska Grekland. Doktor Petander har nu sammanställt mycket lärt och skri-

säker känsla för varje människas egenart, han behärskade ironins, humorns och logikens alla finesser till att föra samtalen in på de djupare planen och kunde framkalla en etsande oro och eftertanke hos sina åhörare. Det förefaller vara konst som vi i dag borde må väl av att studera närmare.

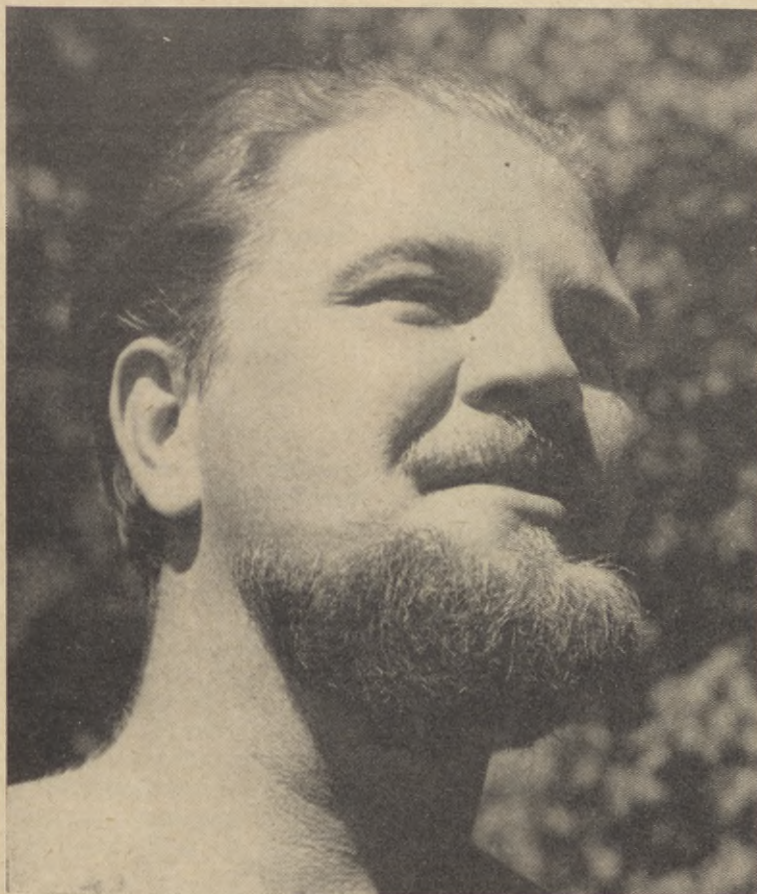
En historiker i diktarkappa

är förvisso professor Erik Lönnroth. I en serie lysande historiska uppsatser för han oss omkring i sanningar och osanningar

väl mycket, då han söker den riktiga förklaringen till ett visst historiskt skeende. Det gäller exempelvis "förspelet till 1914", dvs. första världskriget. Efter att ha gett en belysande sammanfattning av olika faktorer, säger Lönnroth helt plötsligt och liksom chockerande: "Varför blev det då världskrig?" Jo, "juli 1914 var en varm, torr och härlig sommarmånad i Europa — en månad då ledande politiker och militärer i alla länder längtade efter ferier och hade svårt att utveckla högsta grad av balans, smidighet och ihärdighet när de ställdes inför svåra avgöranden." Sådana — låt oss säga klimatiska förklaringar — kan lätt vålla missförstånd hos den mindre historiskt begåvade läsaren. Lite chockerande är också uppgörelsen med Snoilskys "Svenska Bilder" — de passar inte i nutida miljö hävdar Lönnroth, som ofta har en annan uppfattning om åtskilliga historiska uppbyggelseskri- ter vi sörplar i oss. Lönnroth ruskar om en smula respektlöst här och var i gamla omhuldade trossatser — det bör vi på det hela taget vara tacksam mot en skicklig historiker för, trots att han själv röjer visst släktskap med de diktare han mästrar.

S. H.

I denna översikt har följande böcker behandlats: Artur Lundkvist: *Komedi i Hågerskog*, Tiden, pris 22:—, Irja Browallius: *Vårbräckning*, Bonniers, pris 23:50, Stig Sjödin: *Asparnas tält*, Bonniers, pris 12:50, Karl Petander: *Sokrates*, Natur och Kultur, pris 14:50, Erik Lönnroth: *Historia och dikt*, Bonniers, pris 17:50.

Stig Sjödin

vet om denne märklige man, vi får ett levande porträtt av filosofen och det samhälle han levde och verkade i. Man måste nog ha en inblick i grekiska samhällsklasser och kulturmiljö för att få en riktig bakgrund till Sokrates förkunnelse. Boken är väl skickad att stimulera till nya strövtåg i Platons odödliga dialoger, där Sokrates alltid spelar huvudrollen. Utan ett jämförande studium av de odödliga samtalen kan man nog inte få ut fulla värdet av doktor Petanders analyser av Sokrates filosofiska metodik. Om Sokrates metodik får vi bl. a. veta, att han i sam- språk med sina medmänniskor hade en

och visar med utsökt elegans på hur man bör ansa de historiska begreppen, inte acceptera det historiska råmaterialet okritiska i det vi en gång lärt oss. För att följa med en så lärd man som Lönnroth behöver man borsta upp sina historiska kunskaper ordentligt. Vi, som inte är historiker av facket, vet naturligtvis inte hur man sett på Karl XII genom tiderna, att historikerna bollat med sanningen på sina slagfält, nedvärderat och uppförstorat hjältekonungen — många gånger allt efter hur de politiska vindarna blåst i landet för tillfället. Ibland tycker man nog att Lönnroth spetsar till sina påståenden

I november förra året gick Brevskolan med tilläggsnamnet "folkrörelsernas korrespondensskola" in i sitt fyrtionde levnadsår. Samtidigt kunde skolans nye rektor, Artur Olsson, inregistrera sin 2 mil- jonte elev. I den digra förteckningen över undervisningsämnen finner vi att fack- liga kurser jämte samhälls- och rätts- vetenskapliga ämnen dominerar. Skolans nya kurser bl. a. kursboken "Medlem möter upp" och "Skolan mitt i byn" har rönt en enastående efterfrågan. Här tor- de man med all rätt kunna tala om en livskraftig och målmedveten 40-åring i folkrörelsernas tjänst.

BREVSKOLAN fyller 40 år

Är England ett socialt föregångsland?

Engelsmännen är konservativa — de har inte samma intresse för sociala frågor som vi. Så låter det ofta, men hur är det i verkligheten? Det är svårt att ge generella svar på sådana frågor. Man vill så gärna jämföra med vårt eget land, men paralleller mellan oss och engelsmännen kan bli en vådlig färd, om vi inte ser upp i de socialpolitiska dubbelkurvorna. England har haft det svårt i två världskrig, på relativt kort tidsrymd — vi har väl ändå inte alldeles glömt bort bombningarna under sista kriget? Trots detta kan vi erinra oss att mitt under brinnande krig fick vi här hemma höra talas om en herre som hette Beveridge, en engelsk reformator som lade fram ett socialt program. Hans djärva synpunkter fanns i den s. k. Beveridge-planen, som väckte stor uppmärksamhet även i Sverige.

Det finns ett levande socialt samvete i England, säger C. J. Björklund. Han berör i en artikel i Stockholms-Tidningen en del påstående om den engelska "efterblivenheten". Det är att bära falskt vittnesbörd mot sin nästa att bolla lätt sinnigt med sådana utsagor, tycker Björklund. Vi ska inte blanda oss i de rent polemiska avsnitten i detta tankeutbyte. Några fakta kan det dock vara lämpligt att ta upp även här. Ett summariskt plock i det engelska systemet ger dock plats för åtskilliga funderingar.

Pensionsåldern är lägre i England än i Sverige, 60 år för kvinnor och 65 för män. Kvinnorna har alltså sju år lägre pensionsålder än i Sverige.

Men naturligtvis är pensionsbeloppen för små i England, inte minst med tanke på prisstegringen. Pensionen är ej heller, tyvärr, indexreglerad som i Sverige, ej heller finns bostadstillägg i den form vi har i

"Big Ben" i London gör ett mäktigt intryck på oss besökare

vårt land. Om behov av hjälp till hyran föreligger kan dock sådan erhållas genom socialvården, "National Assistance".

Man försöker att lappa på pensionen med en del extra förmåner — åtgärder som bl. a. visar att pensionsbeloppen är för knappt tilltagna. De engelska folkpensionärerna har en gammal organisation och ålderspensionerna genomfördes redan 1908 — i Sverige kom vi inte i startgroparna förrän år 1913 med vår pension.

Bland förmånerna kan nämnas att pensionärerna innan högsäsongen

sätter in kan tillbringa en tid på valbar badort och njuta av sol och sommar till ett pris som understiger det ordinarie på hotell och pensionat med cirka 50 procent.

Till förmånerna hör också på sina håll att pensionärer kan gå på bio och få sin biljett för cirka 50 öre, fria tobakskuponger har utdelats till rökare, fria bad kan fås mot uppvisande av pensionsboken som legitimation osv. På vissa platser i England praktiserar man också med fria resor för folkpensionärer.

Vi har hört talas om den fria sjukvården i England, och den är säkert en mycket uppskattad förmån. Den innebär ju fri sjukhusvistelse, fri medicin och behandling, läkarvård, möjlighet för alla som behöver att skaffa sig glasögon, tandvård och löständer, hålfotsinlägg. Den konservativa regeringen har dock på vissa punkter försämrat labourregeringens skapelse, den fria sjukvården. För recept har t. ex. införts en shillings avgift. Undantagna från denna avgift är emellertid "supplementary pensioners", det vill säga de fattigaste bland folkpensionärerna.

Frågan om vi ligger före eller efter engelsmännen är ett intressant ämne. Vill man inte ge något direkt svar kan det dock vara värdefullt med jämförelser. Av allt att döma finns det bl. a. gott om enskilda människor och rörelser, som arbeta för ett rättvisare samhälle i England, en social medkänsla, som ibland kanske kan verka lite löjlig mot vår mera rakspåriga reformvilja, men med denna lilla randmärkning behöver man alls inte klassa ned engelsmännen till "efterblivenhet". Vi här hemma behöver nog själva se över vårt sociala bygge, som ännu i mångt och mycket är illa utrustat med plats för de mest eftersatta behoven.

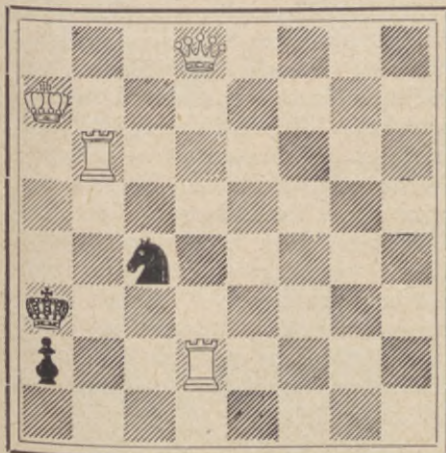

Redigerat av
A. HILDEBRAND

PROBLEM

av K. A. L. Kubbel

S:t Petersburger Zeitung 1908

Matt i 2 drag

K. A. L. Kubbel var en av problemkonstens allra största namn. Han dog under Leningrads belägring 1941. I år utkom i Sovjet en bok med hans valda problem. Bl. a. återges där 100 av hans miniatyruppgifter (dvs. problem där det sammanlagda pjäsantalet på brädet — inkl. kungarna — inte överstiger sju) av vilka vi väljer följande lätta men även ytterst eleganta "tvåa". Lösning på sid. 13.

HOLLÄNDAREN MAX EUWE

har skrivit in sitt namn bland de "odödliga" schackspelarna. År 1935—37 var han världsmästare i schack — en titel som endast sex andra i världen gjort rätt för. Dessa är: Steinitz, Lasker, Capablanca, Aljechin, Botvinnik och Smyslov. Det finns schackfolk som anser att Max Euwe inte var av samma kaliber som de övriga världsmästarna. Att han inte höjde sig över sina samtida lika klart som Capa, Aljechin eller Lasker.

Men är det så?

Även om matematikern Euwe inte är ett schackgeni av samma flykt som Aljechin var det, kan han gott och väl försvara sin plats bland de övriga. Titta exempelvis på följande parti som ingen världsmästare skulle behöva skämmas för.

Indiskt

Groningen 1946

M. Euwe

A. Yanovsky

1. d4
2. c4
3. Sc3
4. e3

- Sf6
- e6
- Lb4
- d6

5. Sge2
6. a3
7. S×c3
8. Le2
9. 0—0
10. f3
11. Sd5
12. cd
13. e4

- 0—0
- L×c3†
- e5
- De7
- Lf5
- Sc6
- S×d5
- Sb8
- Lc8

Svarts lätta pjäser har lyckligt kommit hem igen! Strängt taget betyder tidsförlusten inte så mycket i denna ställning, men tydligt är, att vit står bättre.

14. Le3
15. D×d4
16. Tac1
17. dc e. p.
18. Da4
19. D×e4
20. fe
21. L×f1
22. Lb5

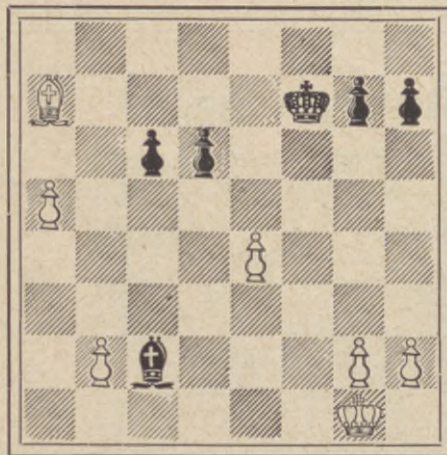
- ed
- f5
- c5
- S×c6
- fe
- D×e4
- T×f1†
- Le6
- Tc8

Kostar en bonde, men detta är den relativt bästa chansen med hänsyn till de olikfärgade löparna.

23. L×c6
24. T×c6
25. L×a7
26. a4
27. a5

- T×c6
- bc
- Kf7
- Lb3
- Lc2

På detta naturliga drag (bättre 27. —, Ke6) har vit en överraskning i beredskap.

28. Le5!!

Ld3

Svart kunde varken slå löparen eller bonden.

29. L×d6
30. a6
31. L×c5

- L×e4
- c5
- h5

Trots två bönder mindre har svart ännu remichanser.

32. Kf2
33. a7
34. g3
35. Ke3
36. Kf4
37. g4!
38. K×g4
39. Kg5
40. Ld4
41. h4
42. Lf6
43. h5!
44. Kf5!!

- Ld3
- Le4
- Ke6
- Lg2
- g6
- hg
- Lh1
- Kf7
- Lg2
- Lh1
- Lg2
- gh
- uppgivet

Nytt från RIKSDAGEN

I avvaktan på en vidare översyn av bl. a. sjukförsäkringslagen har socialministern lagt fram en proposition om vissa förändringar i nu gällande sjukförsäkring. Den viktigaste förändringen är att sjukpenningförsäkringen skall vara *vilande* under den tid då en försäkrad undergår arbetsvård i form av *arbetsprövning* och *yrkesutbildning*. Placering i lägre sjukpenningklass får inte ske under sådan tid. Här är att märka, att en person, som undergår arbetsvård i form av arbetsprövning och yrkesutbildning kan uppbära sjukpenning samtidigt med ersättning från annat håll — vanligen i form av s.k. utbildningsbidrag. Den enskilde vinner ingenting därmed — utbildningsbidraget reduceras nämligen med utgående sjukpenning. Totalbeloppet blir alltså oförändrat även om sjukpenning utgår. En person, som uppbär sjukpenning under arbetsvårdstiden, "äter upp" sjukhjälpstid och riskerar att bli utförsäkrad. Den som undergår de nämnda formerna av arbetsvård — arbetsprövning och yrkesutbildning — har fördel av att låta sin sjukförsäkring vara vilande och utnyttja utbildningsbidraget under utbildningstiden. På så sätt "sparar" man sin sjukförsäkring. Placering i lägre sjukpenningklass får inte ske under utbildningen; om sjukdom inträffar och utbildningen måste avbrytas finns sjukförsäkringsskyddet kvar, dvs. under sådant ev. avbrott utgår ju inte utbildningsbidrag. Den föreslagna ändringen med "vilande sjukbidrag" gäller inte vid arbetsträning och skyddad sysselsättning. Vid detta nummers pressläggning har riksdagen ännu inte tagit slutgiltig ställning till frågan.

Brist på tuberkulosläkare i Finland

Det har rått och råder alltjämt brist på tuberkulosläkare i Finland. Orsakerna härtill är bl. a. överdrivna föreställningar om tuberkulosens tillbakagång — ett faktum som gjort unga läkare tveksamma att specialutbilda sig. Situationen avspeglas i en undersökning, som tuberkulosläkarnas egen organisation gjort.

På sanatorierna var 20 procent av tjänsterna obesatta och totalt 14 procent av alla tuberkulosläkartjänster. Sämst ställt är det i Österbotten med fem vakanser på centralsanatorierna. Dessutom saknade fyra läkare föreskriven kompetens.

Det bekymmersammaste är att bristen ökar så snabbt. De äldres led glesnar genom naturlig avgång och genom att en del läkare gått över till områden med bättre förtjänstmöjligheter eller på grund av att de inte lyckats få specialistpraktik.

VINTERNS FRÖJDER

tecknade av Elsie-Britt Stenqvist

När man nån gång tittar in i sin skräpkammare — för en sån har vi väl lite var? — hittas säkert bland bråten en gammal nött historiebok med trasiga pärmar och ett obotligt ryggsnitt. Dvs. boken håller inte ihop längre. Ryggen, där trådarna inte orkar hålla samman bladen, har gått upp i limningen. På bladen finns ändå alla gubbarna kvar och alla anteckningar också. Vår lärarinna hade nämligen pippi på att berätta "på sidan om" boken. Vad hon berättade skulle antecknas ordentligt i boken förstås. Sen kunde man vara alldeles säker på att få en fråga på just det man försummat att skriva ned. Då blev det "bokkontroll" och så satt syndarn där med äppelröda kinder, omgiven av skadeglada ansikten och en lärarinna med beska anletsdrag, inte olik Karl

XII med uppdragen överläpp och smått spotskt minspel. Men en annan gång, då man verkligen kom ihåg vad hon sagt, om drottning Kristina, som lämnade regeringsbestyren, den protestantiska läran och alla de tråkiga svenskarna, för att på sluttampen hamna hos påven i Rom "och sluta sin olyckliga levnad" — då såg lärarinnan saligt ut. Precis som den gode Gustav II Adolf själv med grann spetskrage om hal-sen.

På vintern var det särskilt svårt att hålla ihop de historiska kunskaperna, lärarinnans anteckningar, psalmverserna och Israels barn och deras vandringar i sandöknar och elände. Vinterns fröjder låg närmare våra motsträviga sinnen. Öknarna låg ju så förfärligt långt borta

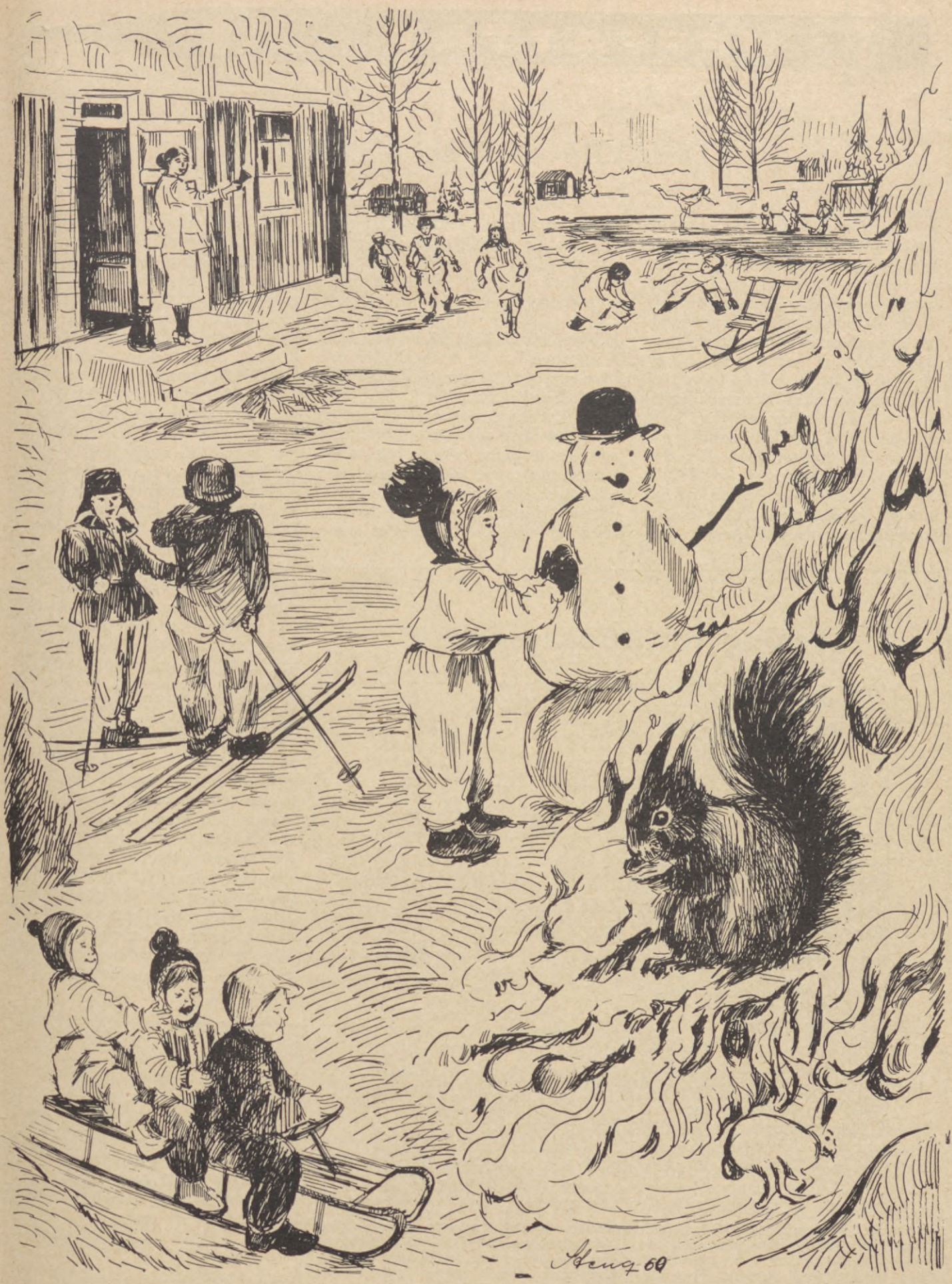
från den vitskimrande snön och kölden, som både lockade och tvingade en till kroppsrörelse. Ja, det var nödvändigt för kroppsvärmen att hålla ångan uppe med allehanda förströelser. I skolsalen var det ofta kallt som i ett modernt kylskåp. Då lektionerna var slut, störtade vi iväg ut på skidorna, satte högsta fart som om skolhusets röda byggnad varit en skräckens boning. Sen kom kramsnön. Skidorna fick vila och vi rullade ihop snögubbar med korp-svarta ögon, ögon, som tillverkats av träkol ur skolans kamin. Och då tövädret bytte om till skarp kyla igen var det isbana på skolgården, fina tillfällen att öva konstakning på skridsko. Vinterfröjderna höll på att alldeles ta knäcken på historiegubbarna och bibelläran. Vi, som tidigare visat framfötterna i de lärda styckena, såg en dyster framtidsspa-dom i vår lärarinnans sorgsna ögon. Säkert skulle vi — liksom drottning Kristina — komma att "sluta olyckligt". Bara med den skillnaden, att det var överflödigt med nån resa till Rom för oss!

Lösning till Bildkräys nr 8

Ja, det var alltså lösningen till bildkräys nr 8 — rätt ifyllt. Första pris: Frk M. Hammarstrand, Sanatoriet, Garphyttan, kr 25:—; andra

pris: fru Hanna Sarcander, Fack 1035, Hör, kr 10:—; och tredje pris: kand. Karin Eliasson, Fack 29, Norra Rörum, kr 5:—.

Tänk om lärarinnan — som var så skicklig och nitisk att lära oss alla möjliga och omöjliga ämnen — bara varit lite mera pedagogiskt fullslipad! Ja, då hade vi hamnat i universitet och doktorsgrader hela bunt. Nu la hon ju upp sin undervisning alldeles fel. Om man tar hänsyn till vintern. Karl XII:s vinterkrig i Ryssland och Gustav Vasas skidlöpningar i Dalarne skulle ha passat oss bäst under fröjdetiden i iskristallernas värld. Istället skaffade hon sej en kraftigare ringklocka för att få in oss i rätt tid till lektionerna. Själv ägde hon inga skidor, skridskor eller stålspark, utan envisades med att gå ute på skolgården i högklackade skor, som sjönk djupt ned i nederbörden. Inne i skolsalen däremot uppfångade hon skickligt näsdroppet i alltid nystrukna näsdukar och höll sina fötter varma i ett par filtskor med jättetjocka sulor. Och båda dessa saker behövdes i en skolsal så kroniskt kylslagen som vår. För vinterns fröjder hade hon emellertid alls ingen känsla. Kanhända längtade vår annars så präktiga lärarinna, liksom drottning Kristina till Rom, till ett varmare land... kanhända var hon rädd för snögubbar med kolsvarta ögon också.

Trafikens sociala trappsteg

En vandrare till fots är numera en sällsynthet ur trafiksynpunkt sett. Den som går längre sträckor gör det i samband med någon spänstpropaganda. Fotvandringen gäller ett märke av guld, silver eller brons, ett märke att sätta i rockslaget eller på annan synlig plats. Man måste ha ett märke för att gå en längre sträcka. Har man semester och önskar bli av med den överflödiga delen av en betungande kroppsvikt går man också. Men den renodlade fotgängaren är på fullständig avskrivning, fotfolk räknas inte på värdeskalen i våra nutida kommunikationer. Däremot kan

man komma med i rekordtabellerna, om man rör sina fötter på regelmässigt sätt, men det är något helt annat än att vara med i Sveriges kommunikationer.

Fotvandrararen är alltså ur räkningen, men hur är det med den inbördes rangordningen mellan de övriga framkomstmedlen? Ja, det finns faktiskt prislistor på olika sätt att ta sig fram — utom till fots förstås. Fotgängaren räknas inte, men hästen, vår gamle säkre Klumpfotaklas, är med på rangskalan. Det gläder oss. Hästen står vårt hjärta nära även om han är löjligt sen-

fotad i jämförelse med sputnikar och lunikar. Dessa snabba kommunikationer rör sig också med steg, fast det är fråga om sjumilasteg i världsrymden.

På tal om prislistan så hittade vi den i Kungl. Maj:ts proposition nr 161. Där ser man vad det ena och andra sättet att ta sig fram är värt enligt sakkunnig bedömning. Det rör sig om hur man i vissa sammanhang ska kunna få ersättning för sina resekostnader. Vidare gäller dessa regler då vi stackars vandringsmän har blivit sjuka och saknar möjlighet att ta oss fram för egen maskin. Är vi då försäkrade har vi olika möjligheter att välja på. Resekostnaden med ambulans eller fortskaffningsmedel, som går i allmän trafik, utgår efter gällande taxa. Så långt tycker vi det är ganska enkelt att förstå för den enkla medborgaren, föga bevärad i offentliga prislistor. Sedan blir det besvärligare. Åker vi bil, som inte går i allmän trafik, kostar det tjugufem öre per kilometer, med motorcykel (för vilken registreringsplikt föreligger) tio öre per kilometer, hästskjuts två kronor per kilometer — vid resa med moped utgår ingen ersättning! Det är inte lätt för medborgaren, när han blir sjuk. Myndigheterna har det heller inte så lätt med prislistan över hans sjukresor. Man får därför önska att sjukresorna inte blir ofta återkommande — och helst vill vi väl slippa att åka moped till doktorn.

Lösning till Bildkryss nr 9

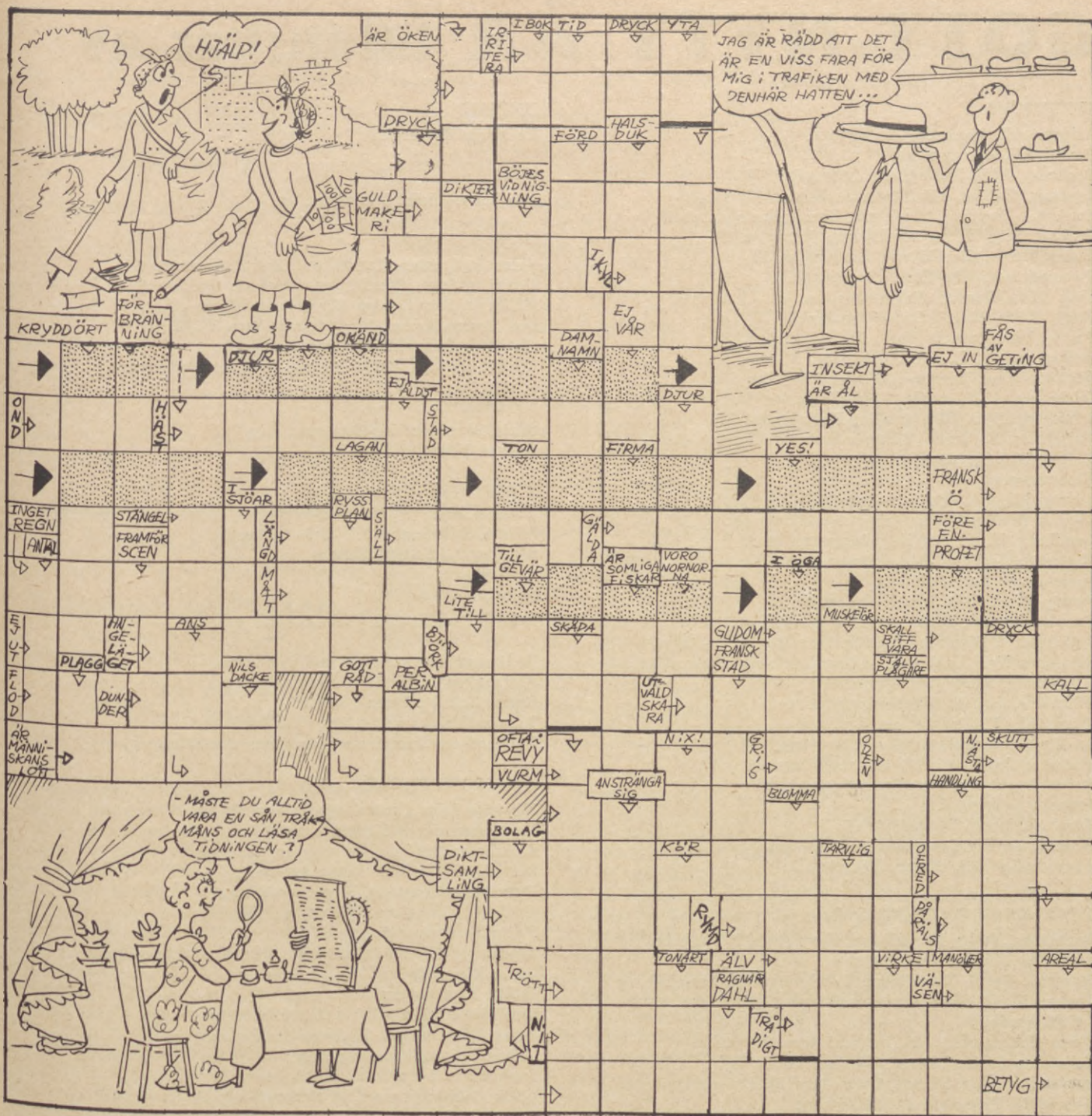
Så här ser lösningen ut till bildkryss nr 9. Många hade tävlat denna gång, och lite svårt tycks det ha varit av svaren att döma. Första pris: Lennart Fosselius,

Filmgat. 29, Solna 2, kr 25:—; andra pris: Curth Carlsson, Ystadsgat. 16 B, Hälsingborg, kr 10:—; och tredje pris: fru A. Källemark, Sveag. 12, Göteborg C, kr 5:—.

Ramsa

Det var en gång en fiskare som inte visste ett vatten.
 Det var en gång en hundvän stor som ofta sa: — Visst katten — —
 Det var en gång en klotrund man som höll sig på sin kant.
 Det var en gång en karl som ljög så det var inte sant.

Nils-Eric Björsson

Bildkryss nr 1

Namn

Adress

Postadress

Vårt nyårskryss rymmer som ni ser lite av varje från olika områden i vårt liv och leverne. Sätt i gång — lycka till!

Lösningarna måste vara Status redaktion, Box 4149, Stockholm 4, tillhanda senast den 5 februari. För att få delta i tävlingen skall tävlingsbrev vara märkta "Bildkryss nr 1". — Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 25, ett på 10 och ett på 5 kronor. Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status' marsnummer 1960.

GOTT NYTT ÅR tillönskas av

STOCKHOLM

Industri AB Aromatic, Bryggvägen
Berkel AB, Kungsgatan 72
Brobeck, John, Tandläkare, Sturegatan 16
Byrenus, Guistaf AB, Birger Jarlsgatan 32
Crafoord, Clarence, Professor, Karolinska sjukhuset
Ernhall, Stig, E:son, Tandläkare, Stureplan 19
Essler, Bengt, Tandläkare, Karlavägen 52
Ewemaskiner, AB, Kornhamnstorg 47
Falk, Sven, Revisor, Regeringsgatan 44
Folke & Co, Carl, AB, Nybrogatan 3
Folke, Restaurang & Kafé, Folkungagatan 52
Gustafsson, A. C., AB, Kungsgatan 16—18
Hemlins Mek. Verkstad, Brännkyrkagatan 66
Johansson, A., Körsnär, Västerlånggatan 60
Johnsson, Allan, Maskinaffär, Riddargatan 10
Jäderholm, K. Bruno, Läkare, Ersta Sjukhus
Kaféet, Barnhusgatan 6
Kinocentralen, AB, Drottninggatan 47
Lavass, M., F:a, Pilgrimsvägen 66, Hägersten
Ljud & Bild, AB, Untravägen 13, Hjorthagen
Lundberg, H. G., F:a Regeringsgatan 44
Mattor & Gardiner AB, Folkungagatan 59
Mode-Ferm, Box 2059
Palmqvist, A., AB, Humlegårdsgatan 13
Perfekt Stil AB, Drottninggatan 30—32
Pettersson & Mentzing, Gamla Brogatan 17
Reinhlods Nya Angbageri & Konditori, Birkagatan 28
AB Revido, Birger Jarlsgatan 33
Schneider, J., AB, Västmannagatan 1
Spiros AB, Fjäderfabriken, Bromma
Stockholms Pantförsäljning, Mälartorget 17
Ström & Co, P. A., AB, Humlegårdsgatan 10
Strömberg & Co, AB, Regeringsgatan 66
Svenska Traktor, AB
Varubelåningen, Tunnelgatan 1 B
Winterthur, Försäkringsbolag, Engelbrektsplan 2
Yeyow Cab AB, Birger Jarlsgatan 37

STOCKHOLMS OMGIVNINGAR

Andersson, Folke, Tandläkare, Hamngatan 2, Vaxholm
Bergholtz, Klockgjuteri, Sigtuna
Claesson, Bertil, Tandläkare, Landsvägen 58, Sundbyberg
Ekman, N. O., Skorstensfejarmästare, Skyttevägen 24 A,
Saltsjöbaden
Elema-Schönander, AB, Industrivägen 23, Solna
Hellström, S. G., Läkare, Charlottenburg, Solna
Insulander, Sten, Läkare, Sveavägen 21, Djursholm
Möbelnytt, Tulegatan 2, Sundbyberg
Spånga Ved- & Brädgårdar AB, Industrigatan 4, Spånga

ARLÖV

Aurell, Bertil, Läkare

BODEN

Akerlunds Ekipering

HÄLSINGBORG

Zoégas Kaffe AB

HÖÖR

Larsson, Orvar, Tandläkare, Storgatan 31
Eriksson, Sven, Tandläkare, Storgatan 39

KINNA

Kinna Juridiska Byrå

LOCKARP

Lockarps Bageri AB

LUND

von Rosen, Erik, Docent, m. fru

MALMÖ

Austrell, Torsten, Tandläkare, Branteviksgatan 5 B
Gynning, Inge, Överläkare, Allmänna Sjukhuset
Hellberg, Per, Doktor, Köpenhamnsvägen 42
von Rosen, Sophus, Docent, Allmänna Sjukhuset
Velocitet, Firma, Nobelvägen 19
Willén, Ida och Gösta, Läkare, Köpenhamnsvägen 6

MOTALA

Glasmästare Arthur Peterson
Birgers Konditori

SÖDERTÄLJE

Kumlin, Emil, Skorstensfejarmästare, Fogdetorpsvägen 29
Södertälje Trävaru AB, Ekdalsgatan 9
Wallgren, Erik, Stadsläkare

YSTAD

Raihle, Åke, Konsul m. fru, Breidablick

De Lungsjukas Riksförbund, Styrelsen
Förbundsexpeditionens Personal
Status Lokalredaktion, Malmö
Vinterhälsnings Redaktion, Sandträsk
De Nordiska Tuberkulosförbundens Centralorganisation

LOKALFÖRENINGAR

Blekinge Läns Centralorganisation för lungsjuka
Karlskronaortens Konvalescentförening för lungsjuka
Karlshamnstraktens Konvalescentförening
Ronnebyortens Konvalescentförening
Furs Patientförening, Furs sanatorium
Gotlands Konvalescentförening, Visby
Föllingbo Patientförening, Visby
Gävleborgs Centralorganisation för Lungtuberkulösa
Gävle Konvalescentförening
Hofors Konvalescentförening
Nordvästra Hälsinglands Konvalescentförening
Norra Hälsinglands Konvalescentförening
Ockelbo Konvalescentförening
Sandvikens Lungsjukas Konvalescentförening
Västra Hälsinglands Konvalescentförening
Patientföreningen, Sanatoriet, Bollnäs 2
Selggrens sanatoriums Patientförening, Strömsbro
Göteborgs Lungsjukas Centralförening
Göteborgs Lungsjukas Konvalescentförening
Patientföreningen, Renströmska sjukhuset
Romanäs Patienters Förening
Patientföreningen, Rävlanda sanatorium, Rävlanda
Uddevalla Konvalescentförening
Patienternas Självhjälpskassa, Sanatoriet, Svenshögen
Hallands Lungsjukas Centralförening
Mellersta Hallands Konvalescentförening
Norra Hallands Konvalescentförening
Södra Hallands Konvalescentförening
Varbergs med omnejd Konvalescentförening
Fagereds Patienters Understödsförening, Sanatoriet, Lia
Jämtlands Läns Konvalescentförening
Sollidens Patienters Understödsförening
Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation
Jönköpingsortens Konvalescentförening för tbc-sjuka

BODEN**Kommanditbolaget
BETONG**

SANDER & Co, Hednoret

Telefon Boden 650 16

BORÅS**BORÅS EXPORTAFFÄR**

Köpare till

Järn- o. Metallskrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20

— BORÅS —

NORRKÖPING**Gummicentralen**

Stockholmsvägen 22—26

Tel. 268 30 NORRKÖPING Tel. 268 30

Utför alla slags reparationer

Försäljning av nya ringar

STOCKHOLM**100 telefonblock 12:—**

(format 80×140 mm)

med 100 blad prima skrivpapper per block

Affärskuvert 1.000 st.	8:50
Album, löstagbara blad	5:50
Dupl.-p. 74 gr. 10.000 st.	90:—
Gaffelpärm A 4-kv. 10 st.	9:—
Genomsl.-post A 4 pr 1.000 st.	6:25

Allt i branschen. Lägsta pris.

Tel. 20 64 58

Kontorslagret

Gamla Brogatan 36, Stockholm

Allt i Sulläder, Plattläder, Skinnvaror, Arbetskodon, Trätöfflor, Stövlar, Pjäxor, Chaufförkängor, Skinttöfflor, Chaufför- och arbetshandskar, Reseffekter, Tåg- virke, Bindgarn och seldon finner Ni i Oskar W. Lindgren & Co Läderhandel, (Torsten Blidén). Ringvägen 127 (nära Götgatan). Tel. 41 09 14. Obs! Boxkalv- stövlar, Sportskodon, Motorkängor och sydda manskängor av C. G. Ströms i Kumla välkända fabrikat. Mod. priser.

UPPSALA**Chr. Rabens Eftr.**

(A. Widman)

Kungsängsgat. 7 Uppsala Tel. 303 79

Affären etabl. 1849. Största sort. av Sjukvårds- och Optiska artiklar. Slipningar och reparationer utföras.

allt i virke

allt i byggnadsmaterial från

SKOGSÄGAREFÖRENINGEN

länets ledande bränsleleverantör

ved - kol - koks - briketter

UPPSALA LÄNS**SKOGSÄGAREFÖRENING**Huvudkontor Svartbäcksgatan 2
Uppsala. Tel. växel 395 90**Köp solstickan!**

Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka
Eksjö Sanatoriums Patientförening
Kalmar Läns Centralorganisation för lungsjuka
Kalmar Konvalescentförening
Nybro Konvalescentförening för lungsjuka
Oskarshamnssortens Konvalescentförening för lungsjuka
Vimmerbyortens Konvalescentförening
Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka
Ölands Konvalescentförening för lungsjuka
Mälilla Patienters Understödsförening
Dalarnas Lungsjukas Centralförening
Avestaortens Konvalescentförening
Föreningen Kedjan, Borlänge
Ludvikaortens Konvalescentförening
Borlänge Silikosklubb
Högbo Patientförening, Sanatoriet, Falun
Solbackens Patientförening, Sanatoriet, Hedemora
Kristianstads Läns Centralorganisation för lungsjuka
Hässleholms Konvalescentförening
Kristianstads Konvalescentförening
Nordvästra Skånes Konvalescentförening
Simrishamns Konvalescentförening
Broby Patienters Självhjälpsförening
Kronobergs Läns Konvalescentförening
Lugnets Patientförening
Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation
De Lungsjukas Förening i Hälsingborg
De Lungsjukas Förening i Lund m. o.
De Lungsjukas Förening i Malmö
De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs
Konvalescentföreningen för lungtbc-sjuka i Ystad m. o.
Landskrona Konvalescentförening för lungsjuka
Mellanskånes Konvalescenthjälp, Eslöv
De Lungsjukas Förening i Trelleborg m. o.
De Lungsjukas Förening, Skurup

Patienternas Förening Nytt och Trevnad, Orup
Patientföreningen, Kungshults sanatorium, Hälsingborg
Patientföreningen Gagn och Glädje, Malmö
Patientföreningen, Lungkliniken, Lund
Norrbottens Lungsjukas Centralorganisation
De Lungsjukas Konvalescentförening Sirius, Piteå
Jokkmokks Konvalescentförening
Kalixbygdens Konvalescentförening
Kiruna Konvalescentförening
Konvalescentföreningen Gränsen, Haparanda
Luleå Konvalescentförening Koncento
Älvsby Konvalescentförening
Sandträsk Patientförening
Stora Ekebergs Patient- och Konvalescentförening
Centralstyrelsen för lungsjuka i Stockholm
Föreningen för lungsjuka i Stockholm, FLIS
S:t Görans Patientförening, Stockholm
Söderby Patientförening, Uttran
Tjarnans Patientförening, Hedemora
Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening
Patienternas Understödsförening, Länssanatoriet, Uttran
De Lungsjukas Centralorganisation i Södermanlands län
Eskilstuna Lungkonvalescenter, ELKA
Nyköpings Lungkonvalescenter
Löts Patientförening, Malmbys
Uppsala Läns Centralorganisation för lungsjuka
Uppsalaortens Konvalescentförening
Älvkarleby Konvalescentförening
Enköpingsortens Konvalescentförening
Patientföreningen vid Lungkliniken, Uppsala
Värmlands Läns Centralorganisation för lungsjuka
De Lungsjukas Konvalescentförening i Karlstad
Arvika Konvalescentförening
De Lungsjukas Konvalescentförening i Kristinehamn
Konvalescentföreningen i Säffle m. o.

(Forts. nästa sida)

Flick- och Backfischklänningar

**AB. P. RUDHOLMS
Konfektionsfabrik**

Tel. 152 80 Borås

**KLOSTERS
FABRIKER K/B
JÖNKÖPING**

Tillverkning av takpapp

**Gynna
svensk industri**

Hagfors Konvalescentförening
Patientföreningen Enighet, Arvika
Västerbottens Lungsjukas Centralorganisation
Byske Konvalescentförening
Konvalescentföreningen Bången, Lycksele
Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå
Tärna Konvalescentförening
Patientföreningen, Hällnäs sanatorium
Västernorrlands Lungsjukas Centralförening
Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening
Norra Ångermanlands Konvalescentförening
Västra Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening
Föreningen Nyttä och Nöje, Örnsköldsvik
Patienternas Understödsförening, Sundsvall
Österåsens Patientförening
Centralorganisationen för lungsjuka i Västmanland
Fagerstaortens Konvalescentförening

AB HOBBYMATERIAL

Vi tillverka nu över 200 olika intressanta och stimulerande

HOBBYARBETEN

i halvfabrikat för dekorations-, present- och nyttoartiklar

Bland våra nyheter finner Ni bl. a.:

Läderserien med ett 20-tal vackra och användbara artiklar såsom väskor, damskärp i vårens modetfärger, fotoramar, nyckelfodral m. m.

Plastöverdragen silkestråd för virkning av ex.-vis halsband, underlägg för glas och flaskor m. m. Tråden är vacker, smidig och stark och kan levereras i 18 olika färger.

Rekvirera vår katalog som även innehåller en arbetsbeskrivning för varje artikel

PILGATAN 9, MALMÖ — tel. växel 73475
Utställning — Ö. Tullgatan 1

Rörtekniska Byrån A.-B.

A. Nyström, V. Roxman
T. Ericson, A. Thingwall.

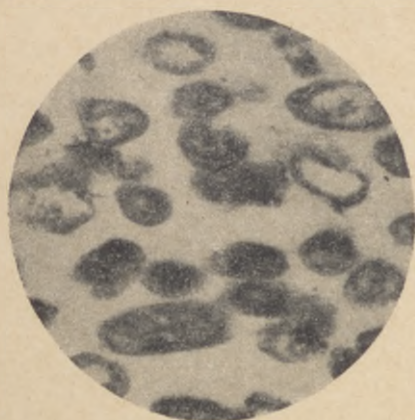
N. Mälarstrand 24 — STOCKHOLM
Tel. Växel 54 19 45

**Konsulterande ingenjörfirma för värme-, ventilations-
och sanitetstekniska anläggningar.**

FLIK, Föreningen Lungsjuka i Köping
Konvalescentföreningen Aros, Västerås
Patienternas Understödsförening, Västerås
Norra Älvsborgs Konvalescentförening
Konvalescentföreningen SÄLKO, Borås
Marks Konvalescentförening, Skene
Föreningen Hjälpsamheten, Dals Rostock
Patienternas Understödsförening, Åsunden
Patientföreningen Skogsblomman, Borås
Lungsjukas Centralorganisation i Örebro län
Örebro Konvalescentförening
Karlskoga Konvalescentförening
Garphytte Patientförening
Östergötlands Läns Centralorganisation för lungsjuka
De Lungsjukas Förening i Östergötland
De Lungsjukas Förening och Understödsfond, Norrköping
Kolmårdspatienternas Intresseförening

CYKLOSERIN KABI

— ett nytt vapen i kampen mot lungtuberkulos

Cykloserin är ett antibiotikum, som bildas av vissa streptomycesarter. Cykloserin har effekt mot ett flertal grampositiva och gramnegativa bakterier. Av särskild betydelse är emellertid dess verkan mot *Mycobacterium tuberculosis*. Cykloserin erbjuder ännu ett vapen i kampen mot lungtuberkulos, speciellt värdefullt, när resistens mot andra tuberkulostatiska medel uppstått.

Einar Lind: MÄNNISKOR och PARAGRAFER

"Göteborgs socialvårdare nr 1"
skriver Göteborgs-Tidningen
om syssloman Einar Lind

"30 år inom socialvården — fattigvården
hette det tills för några år sedan — och
han har inte förlorat tron på männi-
skorna"

EN BOK FÖR SOCIALVÅRDARE — kommunala förtroendemän
— för alla som vill veta något om verkligheten i "hjälpformernas
värld".

STATUS FÖRLAG, Box 4149, Stockholm 4

Härmed beställes

..... st. ex. av boken "Människor och paragrafer" att sändas mot post-
förskott till ett pris av kronor 6:50 per ex. + expeditonsavgift 1 kr.

Namn

Adress

Var god texta — tack!

VÅRD PÅ KONVALESCENTHEM GER REKREATION • VILA

● **KONVALESCENTHEMMET ALSBORG, HELGEVÄRMA**

Telefon: Växjö 601 07 (Kronobergs län)
Plats för 14 gäster

● **FJÄLLFARARGÄRDENS KONVALESCENTHEM,
UNDERSÅKER (Jämtlands län)**

Telefon: Undersåker 11
Plats för 24 gäster

● **KONVALESCENTHEMMET BJÖRKEFORS,
EDSBJÖRKE (Värmlands län)**

Telefon: Sunne 271 65
Plats för 30 gäster

● **FRITIDSGÅRDEN RAMNÄS, Postfack 42, TORUP**

Telefon: Torup 138 (Hallands län)
Plats för 20 gäster

● **KONVALESCENTHEMMET ÄSEN, ÄSLJUNGA**

Telefon: Klippan 600 09 (Kristianstads län)
Plats för 20 gäster

● **LÄNGASJÖNS SEMESTERHEM, ASARUM**

(öppet under sommarsäsong) (Blekinge län)
Telefon: Södra Hoka 11
Vintertid Karlshamn 1566
Plats för 22 gäster

● **SEMESTERHEMMET SVANHOLMEN**

(öppet under sommarsäsong) (Malmöhus län)
Adr.: Stiftelsen Svanholmens ViloheM,
Kamrergatan 3, MALMÖ C
Telefon: 040/97 53 44
Plats för 27 gäster

EFTERVÅRD = FÖREBYGGANDE VÅRD

Förfrågan om plats

göres av sanatoriepatient hos sanatoriets kurator och för den som ej vistas på sanatorium hos dispensären eller genom De Lungsjukas Riksförbunds lokalföreningar